

به نام پروردگار مهربان

کامل‌ترین مرجع

درسنامه + تست

جلد ۱ / تعلیم و تربیت اسلامی

«مهارت معلمی + دین و زندگی» واقعاً جامع کنکور فرهنگیان

حامد دورانی، سیدهادی هاشمی
زهرا جعفری یزنی

۱۳۱۹ تست
درسنامه جامع
پاسخنامه پر نکته

• برای دریافت
محتوای تکمیلی این
کد رو اسکن کن.

مشترک همه رشته‌ها

به‌خاطر انسانی‌ها:

سلام!

در شرایط قحطی و خشکسالی، برادران یوسف (ع) به نزد ایشان آمدند و از او که در مقام عزیز مصر بود، درخواست یاری نموده و گفتند:

﴿يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَكْنَا الضَّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةِ مُرَجَاوٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَ تَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ﴾
(سوره یوسف - آیه ۸۸)

ای عزیز مصر، ما با همه اهل بیت خود به فقر و قحطی و بیچارگی گرفتار شدیم و با متاعی ناچیز و بی‌قدر (به حضور تو) آمدیم، پس بر قدر احسانت نسبت به ما بیفز و از ما به صدقه دستگیری کن که خدا صدقه‌دهندگان را نیکو پاداش می‌دهد.

... و این، شرح حال امروز ماست ای عزیز زهرا (س)

تقدیم به حضرت عشق، مهدی موعود (عج) ... به امید نگاهی

آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند آیا بود که گوشه چشمی به ما کنند

می‌دونیم که خیلی سخته زمانی که داری برای کنکور آماده میشی، باید برای قبولی تو آزمون فرهنگیان هم بری سراغ یکسری منابع و کتاب جدید! اما تویی که به جای غُر زدن، این کتاب رو گرفتی و می‌خوای این استرس رو برای خودت یه فرصت کنی و به چیزی که می‌خوای برسی، نشون میدی خیلی از رقبات جلوتری! چون خیلی‌ها فقط غُر می‌زنن و سمت این درس‌های جدید که اضافه شده (دین و زندگی، مهارت معلمی و هوش و استعداد معلمی) نمی‌رن و فقط روی درس‌های اختصاصی‌شون تمرکز می‌کنن. ولی مطمئن باش تویی که سمت این کتاب اومدی برنده‌ای دوست من. قبل از اینکه خوندن کتاب رو شروع کنی، بهتره بدونی که ما توی درسنامه و تست‌ها چیکار کردیم!

درسنامه

درسنامه‌ها دو تا بخش اصلی داره: اول، «خلاصه نموداری» مطالب درس هست و دوم، «درسنامه جامع» که متن کتاب، آیات و روایات و هر چیزی رو که برای پاسخ دادن به تست‌ها لازم دارید به صورت کامل بررسی کردیم. اگر وقت کافی دارید، اول درسنامه جامع رو بخونید و بعد، برای مرور از «خلاصه نموداری» استفاده کنید.

تست

بچه‌ها یادتون باشه تسلط به متن کتاب درسی و آیات، همچنین ارتباط آیات و روایات خیلی اهمیت داره. تست‌ها رو در دو سطح آوردیم. چون تا حالا یکبار بیشتر کنکور فرهنگیان برگزار نشده و سطح و تیپ سؤالات خیلی مشخص نیست؛ اما ما فکر می‌کنیم که باید مشابه کنکورهای دین و زندگی در گذشته باشه حالا یا کمی ساده‌تر یا در همون سطح! برای شروع تست‌های بخش **برای شروع...** رو جواب بدین. این تست‌ها در سطح متوسط طرح شدن و با جواب دادن به اون‌ها متوجه می‌شین که آیا به متن و مفاهیم اصلی مطالب کتاب مسلط هستید یا خیر! اگر جواب‌تون بله بود، تست‌های **برای انفجار...** رو شروع کنین. در این قسمت تست‌های مفهومی‌تر و در سطح کنکور و حتی کمی دشوارتر رو براتون آوردیم که همه‌جوره برای آزمون آماده باشین.

در بخش **حالا کنکور...** هم تست‌های کنکورهای گذشته رو آوردیم. طبیعه که در بخش دین و زندگی کنکورهای زیادی برگزار شده و ما هم خیلی تست کنکور براتون آوردیم، در کتاب مهارت معلمی ما زرنگی کردیم و اگر مطالب مشابهی با کتاب دین و زندگی داشته و در کنکور ازش تست اومده، اون تست‌ها رو براتون آوردیم.

آزمون

در این بخش ما دو آزمون تألیفی و تمامی آزمون‌های رشته‌های انسانی، تجربی، ریاضی، هنر و زبان را قرار دادیم تا در دوران جمع‌بندی با حل این آزمون‌ها حسابی بتونی خودت رو محک بزنی!

قدردانی

بریم که تشکر کنیم از همه کسانی که به ما در تولید این کتاب کمک کردن، اما قبلش از خانواده‌های عزیزمون که نبودن‌های ما رو تحمل کردن تا این کتاب در زودترین زمان ممکن به دست شما برسه متشکریم. توی مهر و ماه یک خانواده‌ایم و همه در کنار هم، همه تلاش‌مون رو می‌کنیم که یک کتاب با کیفیت به دست‌تون برسونیم. از آقای اختیاری که مدیریت انتشارات هستن گرفته تا تیم خوب تألیف، تولید و ویراستاری. از همه این عزیزان خیلی خیلی ممنونیم.

همچنین، منتظر نظرات شما برای بهبود این کتاب هستیم لطفاً و حتماً نظرتون رو بگین تا بتونیم کتاب بهتری رو برای سال‌های بعد به دست دوستانمون برسونیم.

ارادت‌مند شما

گروه مؤلفین

مهارت معلمی

درسنامه
پرسش

۱۷	۶	فصل اول - ارزش و امتیاز کار معلمی
۵۹	۳۰	فصل دوم - صفات معلم
۱۰۴	۷۴	فصل سوم - وظایف معلم

دین و زندگی - پایه دهم

۱۲۷	۱۳۲	درس ۹ (انسانی) / درس ۸ (ریاضی و تجربی) - آهنگ سفر
۱۳۹	۱۳۵	درس ۱۰ (اختصاصی انسانی) - اعتماد بر او
۱۵۰	۱۴۵	درس ۱۱ (انسانی) / درس ۹ (ریاضی و تجربی) - دوستی با خدا
۱۶۶	۱۵۹	درس ۱۲ (انسانی) / درس ۱۰ (ریاضی و تجربی) - یاری از نماز و روزه
۱۸۱	۱۷۷	درس ۱۳ (انسانی) / درس ۱۱ (ریاضی و تجربی) - فضیلت آراستگی
۱۹۲	۱۸۸	درس ۱۴ (انسانی) / درس ۱۲ (ریاضی و تجربی) - زیبایی پوشیدگی

دین و زندگی - پایه یازدهم

۲۰۸	۲۰۲	درس ۱۶ (انسانی) / درس ۱۱ (ریاضی و تجربی) - عزت نفس
۲۲۲	۲۱۷	درس ۱۷ (اختصاصی انسانی) - زمینه‌های پیوند
۲۳۴	۲۳۰	درس ۱۸ (اختصاصی انسانی) - پیوند مقدس
۲۴۶	۲۳۹	درس ۱۹ (اختصاصی ریاضی و تجربی) - پیوند مقدس

آزمون‌ها

آزمون
پاسخ

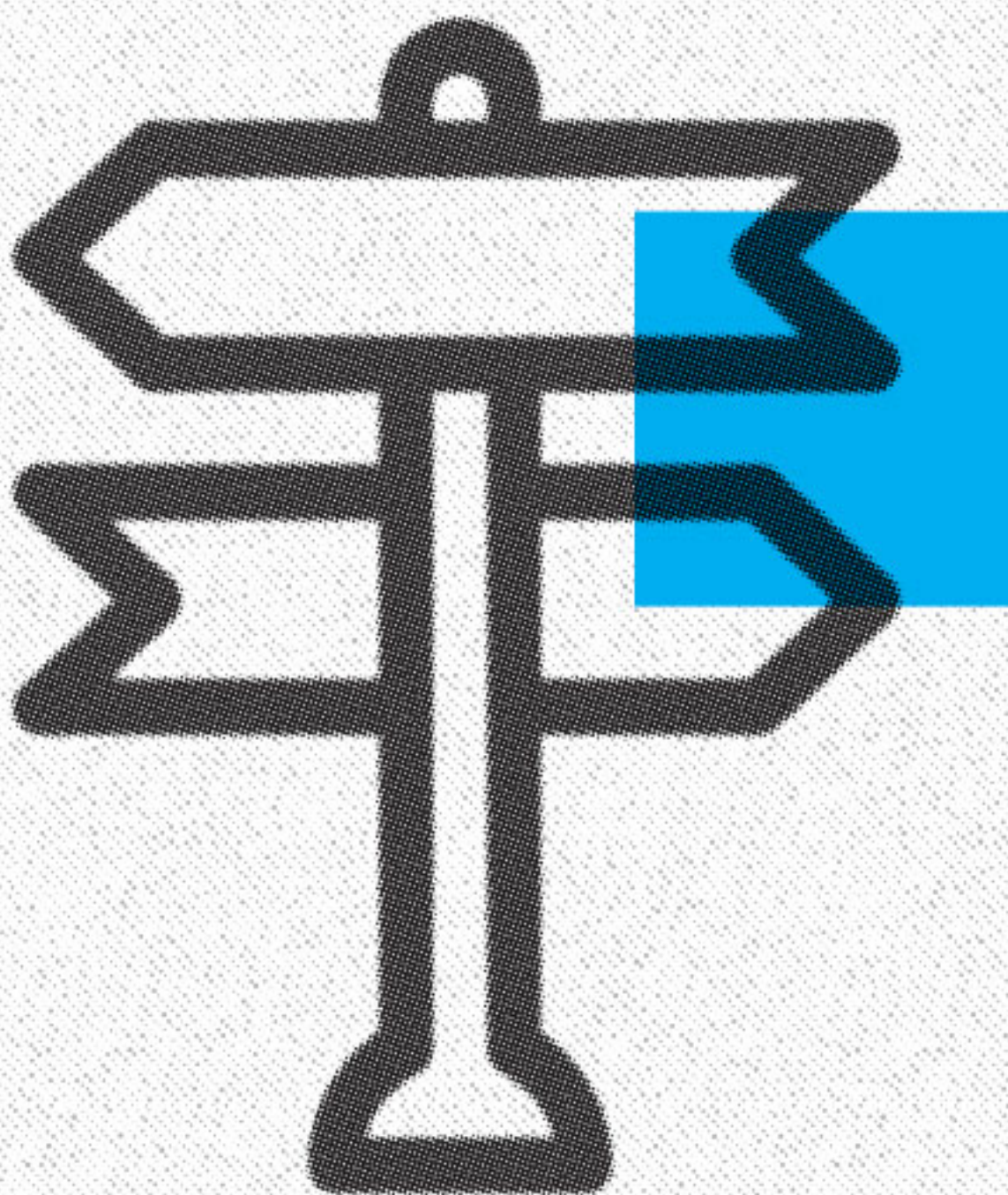
۳۲۸	۲۵۸	آزمون ۱ (تألیفی)
۳۲۹	۲۶۰	آزمون ۲ (تألیفی)
۳۳۰	۲۶۲	آزمون ۳ (کنکور علوم انسانی)
۳۳۰	۲۶۴	آزمون ۴ (کنکور علوم تجربی)
۳۳۱	۲۶۵	آزمون ۵ (کنکور علوم ریاضی و فنی)
۳۳۲	۲۶۷	آزمون ۶ (کنکور زبان‌های خارجی)
۳۳۳	۲۶۹	آزمون ۷ (کنکور هنر)

پاسخ‌نامه

۳۷۴	پاسخنامه تشریحی
۳۳۴	پاسخنامه کلیدی

مهارت‌های معلمی

مشاوره: سلام دوستان! آگه زمان کافه دارین که کتاب مهارت رو کامل بخونین، چند صفحه ورق بزنین و درسنامه جامع رو بخونین؛ به خصوص قسمت پیام آیات و ارتباطهای مفهومی و... رو خوب یاد بگیرین. آگه هم وقت کافه ندارین، با همین خلاصه نموداری می‌تونین درصد خیلی خوبی بگیرین.

فصل اول

ارزش و امتیاز کار معلمی

خلاصه نموداری

۱ معلمی شغل نیست، عبادت است

از چنان قداستی برخوردار است، که وصف «شغل»، معلمی را سبک می‌کند.
یک وظیفه الهی و یک کار مقدس است (علت)، زیرا **عبادت** چند منظوره است. (معلول)
انتقال علم و تجربه، انفاذ غریق و کلید عزت، بصیرت و مصونیت است.
شغل **خدا و جبرئیل** است: «الرحمن» علم القرآن»
بیشترین توصیف انبیا در قرآن این است که کارشان **تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه** بوده است: «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ»
در سیزده آیه قرآن، واژه «**یستلونک**» نشان می‌دهد که پیامبر (ص)، معلم مردم بوده است.
معلمی حامل معانی بلندی است (علت) و تقلیل آن به یک شغل ساده **کوتاه بینی** است. (معلول)

۲ معلمی یک انتخاب صحیح است

مهم است که در شغل با چه چیزی سروکار داریم.
معلم روی انسان‌ها کار می‌کند و با **روح و قلب و جان انسان‌ها** سروکار دارد.
معلم مشغول توزیع علم است.
اثر معلم روی شاگرد **گاهی** تا قیامت باقی می‌ماند و ادامه پیدا می‌کند.
آیت‌الله گلپایگانی در نکوهش طلابی که به شاه خدمت می‌کردند فرمود: «اگر طلبه‌ای به جای تبلیغ و تحصیل دین، سراغ دربار رفت و بازوی آنان شد، نگوید رفتیم، بلکه بگوید: **لیاقت نداشتیم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.**»
سخن آیت‌الله گلپایگانی (علت) سبب بیمه شدن دیگر طلاب در برابر توطئه دربار شد. (معلول)
خدمت به انسان‌ها با تولید و توزیع و مصرف علم و حیات بخشیدن به دل و جان انسان‌ها، **گام برداشتن در مسیر انبیاست** و مشغول شدن به کاری جز این برای معلم، **خسارت** است.

۳ معلمی در نگاه معصومین (ع) جایگاه رفیع دارد

در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون **معلم، مربی یا پدر** یاد شده است.
جایگاه ممتاز معلمان:
رسول خدا (ص): «**بالاترین صدقات آن** است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»
رسول خدا (ص): «راهنمایی کننده به راه خیر، مانند **انجام دهنده آن** است.»
امام باقر (ع): «تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم دهنده امور نیک **استغفار می‌کنند.**»
امام حسین (ع) به معلم فرزندش صد دینار هدیه دادند و در پاسخ به اعتراض مردم فرمودند: «**أَيْنَ يَقَعُ هَذَا مِنْ عَطَائِهِ يَغْنَى تَعْلِيمَهُ: این مبلغ، در قبال تعلیمات او چه ارزشی دارد؟**»

۴ تربیت، کار خداست

در قرآن خداوند بیشترین مرتبه با «الله» و سپس با «رب» توصیف شده، یعنی **ربوبیت زمانی کامل می‌شود که براساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد.**
معلم فقط علم آموزش نمی‌دهد، بلکه همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به شاگردان منتقل می‌کند.
ابزارهای خداوند برای تربیت که معلم هم باید بهره‌مند باشد: منطق و برهان - احساس و عاطفه - مثال و تشبیه - تاریخ و داستان - بیان الگوهای مثبت و منفی - هنر و اخلاق - وعده و تهدید
هرچه معلم از **ابزارهای الهی** برای تربیت بیشتر بهره‌مند باشد (علت)، **توفیقات او بیشتر و بهتر** می‌تواند دانش‌آموزان را تربیت کند. (معلول)
از «عالم دینی» به «**عالم ربانی**» تعبیر می‌شود، یعنی عالمی که **سروکارش با پروردگار است**، **صفت ربوبیت** را از خدا می‌گیرد و به دیگران منتقل می‌کند.
امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق از خداوند می‌خواهد: «**الهی انطقنی بالهدی والهمنی التقوی: خدایا زبانم را به هدایت باز کن و تقوا را به من الهام کن.**»
معلمی که به این مقام می‌رسد، با استفاده از ابزارهای الهی در مسیر رضای خدا، **انسان‌های خدایی تربیت می‌کند.**

۵ معلم کار پنج گروه از مهندسان را انجام می‌دهد

- گروه اول: مهندسی که کشف معدن می‌کند. ← معلم نیز استعدادهای شاگردش را کشف می‌کند.
 - گروه دوم: مهندسی که استخراج مواد می‌کند. ← معلم نیز شاگرد را از انحرافات خارج می‌کند.
 - گروه سوم: مهندسی که ذوب مواد می‌کند. ← معلم نیز با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند می‌کند.
 - گروه چهارم: مهندسی که قطعه‌سازی و طراحی قطعات ماشین می‌کند. ← معلم نیز با تدریس و تعلیم و تربیت، شاگرد را می‌سازد.
 - گروه پنجم: مهندسی که مونتاژ قطعات و نظارت بر آن‌ها می‌کند. ← معلم نیز با سعه صدر، تربیت‌شدگان را به هم متصل می‌کند و جامعه را تشکیل می‌دهد.
- معلم کار پنج گروه از مهندسان را نه بر روی جمادات، بلکه روی «انسان» که صاحب روح است انجام می‌دهد این موضوع، پیچیدگی کار معلمی را می‌رساند.

۶ معلم با گران‌ترین گوهر هستی سروکار دارد

- تقسیم‌بندی موجودات: جمادات، نباتات، حیوانات، انسان‌ها
- معلم که تربیت انسانی با قابلیت رشد بی‌نهایت را بر عهده دارد کارش با بقیه مشاغل که روی جمادات و نباتات و حیوانات کار می‌کنند قابل قیاس نیست.
- رشد هر چیزی محدود است، جز انسان. ارزش هر چیزی محدود است، جز انسان.
- وصیت‌نامه شهیدی که در مسجد تربیت شده است: «جسمم را به خاک، روحم را به خدا و راهم را به شما می‌سپارم.»
- انسانی که درست تربیت شود از فرشته برتر می‌شود و اگر منحرف گردد از حیوانات پست‌تر می‌شود: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ» که علت این انحراف غفلت است: «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»

انواع غفلت:

- ۱ غفلت از خدا: «نَسُوا اللَّهَ»
- ۲ غفلت از قیامت: «نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ»
- ۳ غفلت از وظیفه خود: «كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا»
- ۴ غفلت از محرومان: «وَلَمْ تَكُنْ تُطْعِمُ الْمَسْكِينِ»
- ۵ غفلت از توانمندی‌های خود و ارزش ذاتی وجودی انسان
- ۶ غفلت از ارزش عمر خود

کار و وظیفه معلم در برابر غفلت‌ها: زدودن غبار غفلت و بیدار کردن انسان‌های خوابیده‌ای که از گوهر عمر و زندگی‌شان غافل هستند.

۷ کار روی فکر افراد، ماندگار است

- از نشانه‌های برتری اعمال، ماندگاری آثار آن است. مثال: درخواست حضرت ابراهیم (ع) از خدا برای ماندگاری در تاریخ: «وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» خداوند نیز دعایش را مستجاب کرد: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»
- ایمان، به تنهایی کافی نیست و هدایت الهی باید تداوم داشته باشد (مکمل ایمان، تداوم هدایت): «سَيَهْدِين» زیرا فریاد توحید در تاریخ می‌ماند، حتی اگر مردم به آن گوش نکنند: «كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ»
- حضرت ابراهیم (ع) برای نسل خود نیز دعا می‌کرد: «خدایا رهبری امت و اقامه نماز را در ذریه من قرار بده»
- ماندگارترین کار، تعلیم و تربیت است که روی نسل جوان تأثیرپذیری و ماندگاری آن بیشتر است.

۸ کلاس‌داری را ساده ننگریم

- آیت‌الله گلپایگانی «معلمی» را بیشتر از «فقیه شدن» موردنیاز جامعه دانسته‌اند و آن را مورد رضایت امام زمان (عج) بیان کرده‌اند.
- آیت‌الله مشکینی درباره اهمیت معلمی فرمودند: «من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم و در مقابل پاداش این کلاس بیست نفری و تدریس برای بچه‌ها را به من بدهی.»
- مدرسه و دانشگاه، کارخانه انسان‌سازی است و در کلاس، آینده انسان رقم می‌خورد و افراد از پرتگاه‌های جهالت دور می‌شوند و مسیر زندگی و نقشه راه یک انسان تغییر می‌کند.

۹ معلم ربّانی، هادی و ناجی بشر است

- آموزش و تحصیلات هم دایمی است برای تحصیل‌کردگان و ایجاد وابستگی‌شان به ابرقدرت‌ها و هم وسیله نجات بشر از شر طاغوت‌ها یکی از شاخصه‌ها و اهداف بزرگ حضرت موسی (ع) نجات بنی‌اسرائیل از شر فرعون بود: «أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ»
- نشانه فقیه، آزاد کردن مردم از شر دشمنان است: «وَأَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ»
- یکی از وظایف انبیا در قرآن، رهاسازی افکار جامعه از غل و زنجیرهاست: «وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ»
- رشته‌های تحصیلی رفاه زیادی را آورده‌اند، اما بشر را آزاد نکرده‌اند: زیرا علم هست ولی ثمره علم نیست.
- علم حقیقی (علت)، نگاه انسان را توحیدی می‌کند (معلول): «ثَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ» - «ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعِبَادَةُ»
- کسی که علم واقعی داشته باشد (علت)، در تشخیص دنیا و آخرت اشتباه نمی‌کند (معلول): مانند عالمانی که به کسانی که به ثروت قارون حسادت می‌کردند، گفتند: «وَيَلْكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ»
- گرفتن مدرک نشانه بلوغ عقل و کمال انسانیت نیست (علت)، زیرا عالم ربّانی باید حیات‌آفرین و نجات‌بخش باشد. (معلول)
- مشکل بزرگ امروز جامعه بشری: جدا شدن مادیات از معنویات، جدا شدن دنیا از آخرت، و در یک کلام جدا شدن علم از دین است. جدا شدن «اقرأ» از «باسم ربّک» یا جدا شدن «يُعَلِّمُهُم» از «يُزَكِّيهِمْ».

هنر معلم: آموزش مسائل علمی با نگاه توحیدی و تربیتی است، نه آموزش خواندن و نوشتن و مسائل پیچیده

ثمره آموزش با نگاه توحیدی: شکوفایی علم، حلم، حیات قلب، استقامت، معرفت و انسانیت

معلم ربّانی، هادی و ناجی است و ارزش کار او به حیات دل‌ها و نجات انسان‌هاست.

۱۰ کار خود را مقدس بدانیم

علم را باید مقدس دانست به دو دلیل:

۱ خداوند به قلم قسم خورده است: «وَ الْقَلَمُ»

۲ خداوند به آنچه نوشته می‌شود، قسم خورده است: «وَمَا يَسْطُرُونَ»

اسلام برای آموزش محدودیتی ندارد: ۱- نامحدود بودن علم از نظر زمانی در سخن پیامبر (ص): «أَطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ» ۲- نامحدود بودن علم از نظر مکانی در سخن پیامبر (ص): «لَوْ كَانَ الْعِلْمُ مَنْوُطًا بِالثَّرْيَا لَتَنَاوَلَهُ رَجَالٌ مِنْ فَارِسٍ» ۳- نامحدود بودن علم از نظر جغرافیایی در سخن پیامبر (ص): «أَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَ لَوْ بِالضِّينِ» ۴- نامحدود بودن علم از نظر محدودیت مقداری در قرآن کریم: «فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ» ۵- نامحدود بودن علم از نظر محدودیت جانی در سخن پیامبر (ص): «لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَّبُوهُ وَ لَوْ يَسْفِكُ الْمُهْجَ وَ خَوْضِ اللَّجَجِ» ۶- نامحدود بودن علم از نظر محدودیت‌های انسانی در قرآن کریم: «فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارَى سَوَاءُ أَخِيهِ» ۷- نامحدود بودن علم از نظر دین و مکتب در رفتار پیامبر (ص): حضرت محمد (ص) بهای آزادی اسیران جنگی را آموزش خواندن و نوشتن به ده مسلمان قرار دادند. ارزش آموزش در قرآن کریم: «اگر سنگ آموزش دیده برای شما شکاری بیاورد، آن شکار برای شما حلال است.» در داستان عزیر نبی (ع) خداوند نشان می‌دهد مرگ صد ساله هم برای فراگیری یک نکته ارزشمند است.

۱۱ تعلیم و تربیت باعث حیات معنوی مخاطب می‌شود

حیات معنوی در قرآن: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ»

انواع حیات: گیاهی، حیوانی، فکری و ابدی

دعوت انبیا به حیات حیوانی نیست: بلکه مقصودشان حیات فکری، عقلی، اخلاقی، اجتماعی و در یک کلام حیات انسان در تمام زمینه‌هاست.

حیات انسان ثمره ایمان و عمل صالح است: «اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ» که انبیا مردم را به آن دعوت کرده‌اند: «إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ»

اطاعت از فرامین خدا و انبیا، رمز رسیدن به زندگی پاک و طیب (حیات انسان) است: «مَنْ عَمِلْ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْشَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً» معلم با پیروی از خدا و انبیا و با نفس مسیحایی خود به دانش‌آموزان حیات می‌بخشد.

اگر معلم، رسالت خود را الهی، نبوی و علوی بداند (علت) و اتصال خود را با خدا و اولیایش مستحکم کند (علت)، دارای نفس مسیحایی می‌شود (معلول) و کار او، کار انبیا می‌شود. (معلول)

علم بدون تزکیه مانند سوزن بدون نخ فقط صدمه می‌زند.

۱۲ ارزش علم بیش از هر چیزی است

نمونه اول: خداوند در هنگام بیان آفرینش انسان، خود را: «کریم؛ بزرگوار، گرامی» معرفی می‌کند: «يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَزَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ * الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ» اما هنگامی که سخن از علم، فرهنگ است، صفت: «اکرم؛ بزرگوارتر، گرامی‌تر» معرفی می‌کند: «إِقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ»

نمونه دوم: در سورة الرحمن نیز خداوند ابتدا به تعلیم قرآن اشاره می‌کند، سپس به آفرینش انسان: «الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ»

دو نمونه قرآنی فوق، بیانگر ارزش علم و معلم و تعلیم است، علم و فرهنگ بالاترین ارزش را دارد، زیرا خداوند ابتداراه هدایت: «عَلَّمَ الْقُرْآنَ» را قرار داده سپس انسان را آفریده است: «خَلَقَ الْإِنْسَانَ»

درسنامه جامع

ارزش و امتیاز کار معلمی

در گام اول، نوع نگاه ما به شغل معلمی در تعلیم و تربیت شاگردان و انجام این مسئولیت اثرگذار است. معلمی سرآمد شغل‌هاست. معلم نیازمند حقوق و تأمین نیازهای زندگی‌اش است، اما از دریچه مادیات به شغلش نمی‌نگرد.

کار معلم تعلیم و تربیت است. کار خدای متعال و پیامبران نیز تعلیم و تربیت است و اساساً عالم برای «تربیت انسان» خلق شده است. زمین مرکز آموزش و پرورش خداست. معلمان زمین، پیامبران‌اند و مسئولیت تربیت انسان را بر دوش دارند.

۱ معلمی شغل نیست؛ عبادت است

بعضی از کارها چنان قداستی دارند که توصیف «شغل» برای آن‌ها سبک می‌نماید مانند: مادری، که یک وظیفه الهی و جلوه‌ای از عبادت است، نه یک شغل!

معلمی هم یک کار مقدس محسوب می‌شود و عبادتی چند منظوره است.

معلمی، انتقال علم و تجربه، انقاذ غریق (نجات دادن انسانی که در حال غرق شدن است) و کلید عزت، بصیرت و مصونیت است.

مفهوم اصلی: معلمی شغل خداوند و جبرئیل است

آیات ۱ و ۲ / سورة الرحمن

﴿الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾

ترجمه: خداوند رحمان، قرآن را تعلیم فرمود.

پیام‌ها: ۱ خداوند رحمان در سورة الرحمن به بیان نعمت‌های الهی می‌پردازد. و اولین نعمتش را که نشان از اهمیت بسیار بالای آن دارد، آموزش قرآن به انسان بیان می‌کند. ۲ پس خداوند معلم انسان‌هاست و مهم‌ترین نعمت او، تعلیم قرآن است تا انسان‌ها با آن، راه سعادت را در پیش بگیرند.

﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ﴾

«ترجمه: و خداوند همه اسماء را به آدم یاد داد.

پیام‌ها: ۱ خداوند، معلم حضرت آدم (ع) بود و واسطه تعلیم، جبرئیل امین بود. آنچه که خداوند به آدم (ع) آموزش داد سراسر حقایق عالم، نام اولیای خود، اسمی همه جمادات و... بود. ۲ یکی از علل برتری انسان بر فرشتگان، بهره‌مندی او از علم است.

ارتباطات: عبارت «عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ» و آیات ابتدایی سوره الرحمن، «الرحمن * عَلَّمَ الْقُرْآنَ» اشاره به شغل معلمی خداوند و جبرئیل دارند و از این رو با یکدیگر هم‌مفهوم‌اند.

﴿يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ﴾

«ترجمه: به آن‌ها کتاب و حکمت می‌آموزد و پاکشان می‌گرداند.

پیام‌ها: ۱ انبیا به مردم، کتاب آسمانی و حکمت را که راه تشخیص خیر از شر است، می‌آموزند. ۲ آموزش کتاب و حکمت، مقدم بر تزکیه و لازمه آن است. تا کسی تعلیم نبیند، نمی‌تواند روح و جان را از آلودگی‌ها پاک و طاهر گرداند. به همین دلیل، انبیا باید ابتدا مردم را تعلیم دهند، سپس جان آن‌ها را از شر و بدی پاک کنند.

ارتباطات: این آیه با سیزده آیه در قرآن که با «يَسْأَلُونَكَ: (ای پیامبر) از تو می‌پرسند» آغاز می‌شوند و نشان از معلم بودن انبیا دارند، مرتبط است.

معلمی کار انبیاست

سیزده آیه در قرآن کریم با عبارت «يَسْأَلُونَكَ: (ای پیامبر) از تو می‌پرسند» همراه است که نشان از سؤال پرسیدن مردم از رسول خدا (ص) دارد و بیانگر نقش معلمی ایشان در جامعه اسلامی است.

معلمی، واژه‌ای مقدس با بار معنایی خاصی است. همچون واژه کربلا که فراتر از یک شهر است و مفاهیم امامت، شهامت، شهادت، ایثار، مقاومت، عصمت، اخلاص، عبادت، ظلم‌ستیزی و... دارد.

کلمه معلم نیز اگر صرفاً به‌عنوان شغل ساده به آن نگاه شود، کوتاه‌بینی است. مانند اینکه به مرجع تقلید بگویند «آدم خوب» درحالی که این توصیف کفایت مقام مرجعیت را نمی‌کند.

۲ معلمی یک انتخاب صحیح است

هر انسان یک شغل را انتخاب می‌کند، ولی مهم آن است که: ۱ در آن شغل با چه چیزی سروکار داری؟ و ۲ تأثیر شغلش تا کجاست؟

مقایسه سایر شغل‌ها و معلمی

مهندس و صنعتگر روی جمادات کار می‌کنند.	معلم روی انسان‌ها کار می‌کند.
پزشک روی جسم انسان‌ها کار می‌کند.	معلم با روح، قلب و جان انسان سروکار دارد.
تاجر مشغول توزیع کالا است.	معلم مشغول توزیع علم است.

مقایسه اثرگذاری معلم در برابر دیگر شغل‌ها

ساختهای انسانی به‌صورت موقتی منشأ اثرند، اما اثری که معلم روی شاگردانش می‌گذارد گاهی تا قیامت ادامه پیدا می‌کند.

بعضی طلاب در زمان شاه با توطئه دربار، جذب نظام شاهنشاهی شدند و از شغل معلمی شانه خالی کردند، آیت‌الله گلپایگانی خطاب به آن‌ها فرمود:

«اگر طلبه‌ای به‌جای تبلیغ و تحصیل دین، سراغ دربار رفت و بازوی آنان شد، نگوید: رفتم؛ بلکه بگوید: لیاقت نداشتم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.»

پیام‌ها: ۱ این سخن نشان‌دهنده اهمیت شغل معلمی است. این شغل از مبارک‌ترین کارهاست و مقایسه آن با مادیات بسیار اشتباه است. ۲ این سخن سبب شد تا سایر طلاب و مبلغان دینی در برابر توطئه درباریان بیمه شوند. ۳ شغل معلمی جایگاه ویژه‌ای دارد و معلمان لیاقت ویژه‌ای داشته‌اند و حضرت حجت (عج) آن‌ها را برای این کار انتخاب کرده است.

انتخاب شغلی غیر از معلمی، خسارت است

معلم که با تولید و توزیع و مصرف علم به انسان‌ها خدمت می‌کند و به دل‌ها و جان‌ها حیات می‌بخشد (علت)، در مسیر انبیا گام برمی‌دارد (معلول). اگر از این شغل جدا شود (علت) برنده نیست و خسارت کرده است (معلول)، این خسارت به فراخور شغلی که به‌جای معلمی انتخاب می‌شود، مراتبی دارد: چراکه خسارت دارای مراحل و تفاوت‌هایی است.

بهبتر است بدانید:

انواع خسارت	تبیین قرآنی
معامله بدی است.	«بَشِّرْهُم بِمَا كَسَبُوا: بد معامله‌ای با خود کردند.»
معامله سودی ندارد.	«فَمَا رَیَحَتْ تِجَارَتُهُمْ: پس تجارتشان سودی نکرد.»
معامله، خسارت و زیان است.	«اشْتَرَوْا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى: گمراهی را با هدایت معامله کردند.»
معامله، غرق در زیان است.	«لَفِی خُسْرٍ: در خسارت و زیان است.»
معامله، خسارتی بزرگ و آشکار است.	«خُسْرَانًا مُّبِينًا: زیانی آشکار.»
معامله، خسارت در تمام ابعاد است.	«بِالْأَخْسَرِیْنَ أَعْمَالًا: زیانکارترین (مردم) در کارها.»

۳ معلمی در نگاه معصومین جایگاه رفیع دارد

اهل بیت (ع) از مقام معلمی و ارزش آن، تجلیل فراوان کرده‌اند و در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون معلم، مربی یا پدر یاد شده است.

حدیث / رسول خدا (ص)

مفهوم اصلی جایگاه رفیع معلمی

«بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد»

پیام‌ها: پیامبر (ص) تعلیم و تعلّم را بالاترین صدقات دانسته‌اند. صدقه دادن فقط کمک مادی نیست و گاهی آموزش دیگران هم صدقه به حساب می‌آید.

حدیث / رسول خدا (ص)

مفهوم اصلی جایگاه رفیع معلمی

«راهنمایی کننده به راه خیر، مانند انجام‌دهنده آن است.»

پیام‌ها: معلم از ثواب کارهای خیر شاگردانش بهره‌مند می‌شود. در واقع چون آن‌ها را به نیکی‌ها فرا می‌خواند، هر ثوابی که شاگردان در انجام کارهای خیر ببرند، انگار او نیز همان کار خیر را کرده است.

حدیث / امام باقر (ع)

مفهوم اصلی جایگاه رفیع معلمی

«تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم‌دهنده امور نیک استغفار می‌کنند.»

پیام‌ها: ۱ یکی از نشانه‌های جایگاه رفیع معلمی این است که همه جنبندگان برای او از خداوند طلب استغفار می‌کنند. ۲ این حدیث نشان می‌دهد که همه موجودات تحت فرمان خدا هستند و هر امری به آن‌ها شود (مانند استغفار برای معلم) آن‌ها مطیع و فرمانبردار پروردگارشان هستند.

امام حسین (ع): به معلم فرزندان صد دینار هدیه دادند و در پاسخ اعتراض مردم فرمودند:

حدیث / امام حسین (ع)

مفهوم اصلی جایگاه رفیع معلمی

«أَیْنَ یَقْعُ هَذَا مِنْ عَطَائِهِ یَعْنِی تَعْلِیْمَهُ»

ترجمه: این مبلغ در برابر تعلیمات او چه ارزشی دارد؟

پیام‌ها: ارزش کار معلمی بسیار بالاتر از آن مادیات است. امام حسین (ع) با دادن هدیه فقط می‌خواستند معلم فرزندان را تشویق کنند و گرنه پاداش معنوی معلمی بسیار فراتر از پاداش مادی آن است.

توجه: چهار حدیث فوق با هم مرتبط‌اند و بیانگر مفهوم مشترک «جایگاه رفیع معلمی در نگاه معصومین» می‌باشند.

۴ تربیت کار خداست

در قرآن کریم پس از نام مبارک «الله» بیشترین توصیف خداوند با کلمه «رب» است. این موضوع نشان می‌دهد که: «ربوبیت» زمانی کامل است که براساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد. که خداوند همه را دارد.

معلمی، انتقال همه کمالات است

معلم تنها علم خود را به دانش‌آموزان منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به دیگران منتقل کند.

آن زمان که شاگرد به یأس گرایش پیدا می‌کند، روح امید را در او بدمد.

آن هنگام که شاگرد به غرور گرایش پیدا می‌کند، او را هشدار دهد.

ابزارهای الهی برای تربیت مردم

۱ منطق و برهان ۲ احساس و عاطفه ۳ مثال و تشبیه ۴ تاریخ و داستان ۵ بیان الگوهای مثبت و منفی ۶ هنر و اخلاق ۷ وعده و تردید. در واقع هر چه معلم و استاد بهره‌شان از این ابزارهای الهی بیشتر باشد (علت)، توفیقات آن‌ها نیز بیشتر خواهد شد. (معلول)

عالم دینی، عالم ربّانی است

اتصال معلم، استاد و مربی به خداوند متعال، نقش مهمی در انجام مسئولیت‌های آن‌ها - که همان ارشاد و هدایت مردم است - دارد؛ لذا از عالم دینی به «عالم ربّانی» تعبیر می‌شود.

عالم ربّانی یعنی،

عالمی که سروکارش با پروردگار است.

در راه خدا، برای خدا و با اسلوب و اخلاق خداپسندانه تعلیم می‌دهد.

از خداوند متعال صفت ربوبیت را می‌گیرد و به دیگران منتقل می‌کند.

«نمونه یک عالم ربّانی، امام سجاد (ع) است که در دعای مکارم الاخلاق از خداوند می‌خواهد:

حدیث / امام سجاد (ع)

موضوع اصلی: عالم ربّانی که خدایی شده و انسان‌هایی خدایی تربیت می‌کند

«إلهی أَنْطِقْنی بِالْهُدَى وَ الْهَمْنِی التَّقْوَى»

«ترجمه: خدایا زبانم را به هدایت باز کن و تقوی را به من الهام کن.»

پیام‌ها: ۱ امام سجاد (ع) از خداوند درخواست می‌کند که او را از ربوبیت خود بهره‌مند سازد و سخنانش هدایت‌کننده مردم باشد. ۲ درخواست دیگر امام سجاد (ع) تقوای قلب است. عالم ربّانی باید قلبش همواره از خدا بترسد و از گناهان و زشتی‌ها دوری کند. ۳ چنین عالمی خدایی می‌شود و از شأن ربوبیت الهی بهره‌مند می‌گردد و انسان‌هایی خدایی تربیت می‌کند.

۵ معلم کار پنج گروه از مهندسان را می‌کند

«معلم یک تنه کار پنج گروه مهندس را انجام می‌دهد. آن هم نه بر روی جمادات، بلکه بر روی «انسان» که صاحب روح است و کار با او، ظرافت و دقت خاصی را می‌طلبد. این بیانگر پیچیدگی و اهمیت کار معلمی است.»

وظیفه مهندس	کار معلم
گروه اول: مهندسانی که مسئول کشف معدن هستند.	معلم نیز استعدادهای شاگردانش را کشف می‌کند.
گروه دوم: مهندسانی که مسئول استخراج مواد هستند.	معلم نیز شاگردان را از انحراف‌هایی که به آن گرفتار شده‌اند خارج می‌کند.
گروه سوم: مهندسانی که مسئول ذوب مواد هستند.	معلم نیز با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند می‌کند.
گروه چهارم: مهندسانی که مسئول قطعه‌سازی و طراحی قطعات ماشین هستند.	معلم نیز با تدریس و تعلیم و تربیت شاگرد را می‌سازد.
گروه پنجم: مهندسانی که مسئول مونتاژ قطعات و نظارت بر آن هستند.	معلم نیز با سعه صدر، تربیت‌شدگان را به هم متصل می‌کند و جامعه را تشکیل می‌دهد.

۶ معلم با گران‌ترین گوهر هستی سروکار دارد

«موجودات به چهار دسته تقسیم می‌شوند: ۱ جمادات ۲ نباتات ۳ حیوانات ۴ انسان‌ها»

«دو تفاوت اصلی انسان با سایر موجودات: ۱ رشد همه موجودات محدود است، اما رشد انسان نامحدود است. ۲ ارزش هر چیزی محدود است، اما ارزش انسان نامحدود است.»

«تفاوت کار معلمی و سایر مشاغل بر مبنای چیزی که روی آن کار می‌کنند:

اگر انسان روی آهن و چوب کار کند و از آن‌ها در و پنجره بسازد یا در زمین خالی ساختمان بسازد یا از پشم و نخ پارچه تولید کند، با کار و صنعت خود ارزش این اجناس را بالا برده است، اما استاد و معلم روی نسل نو کار می‌کند. روشن است که زحمت تربیت انسانی که قابلیت رشد بی‌نهایت دارد، با زحمت و تلاش برای ارتقای وسیله‌ای که رشد محدود دارد، قابل قیاس نیست. اگر دیگران روی جمادات کار می‌کنند و ماشین و هواپیما و ساختمان می‌سازند یا عده‌ای به سراغ پرورش حیوانات یا گل و گیاه می‌روند، کار معلم و استاد و مربی، پرورش انسان‌هاست. رشد همه چیز محدود است: جز انسان. ارزش هر چیزی محدود است: جز انسان.

«نمونه انسانی که خدایی تربیت شده است:

«یک نوجوان هفده ساله که در جبهه شهید شده، در وصیت‌نامه خود می‌نویسد، «جسمم را به خاک، روحم را به خدا و راهم را به شما می‌سپارم.»

«تفکر این نوجوان، اثر تربیت معلم و مربی، و پرورشگاه این تفکر، مسجد است.»

ارتباط: وصیت‌نامه این نوجوان نشان می‌دهد که او خدایی شده است، پس مربی و استاد او یک عالم ربّانی بوده که خداوند او را مشمول دعای امام سجاد (ع) قرار داده است: «إلهی أَنْطِقْنی بِالْهُدَى وَ الْهَمْنِی التَّقْوَى»

علت انحراف انسان

«اگر انسان درست تربیت شود (علت)، از فرشته برتر می‌شود (معلول) و اگر منحرف گردد (علت)، از هر حیوانی پست‌تر خواهد شد (معلول) و نقش معلم این است که نگذارد گوهر انسانیت نابود و مغفول شود.»

آیه ۱۷۹ / سوره اعراف

موضوع اصلی: کسانی که گوهر انسانیت‌شان نابود و مغفول شود، پست‌تر از چهارپایان‌اند

﴿أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾

«ترجمه: آن‌ها مانند چهارپایان‌اند، بلکه بسی پست‌تر.»

پیام‌ها: ۱ ملاک انسانیت، فهم و پذیرش معارف و تکالیف دینی است و گرنه انسان حتی می‌تواند از حیوانات پست‌تر شود. ۲ اگر انسان از استعدادهای درونی‌اش بهره نبرد، حتی بدتر از مخلوقات می‌شود که از این استعدادها بی‌بهره‌اند. ۳ در انتهای آیه، خداوند دلیل این انحراف را غفلت و بی‌بصیرتی معرفی می‌کند: «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»

انواع غفلت

۱ غفلت از خداوند: «نَسُوا اللَّهَ: خدا را فراموش کردند.»

۲ غفلت از قیامت: «نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ: روز قیامت را فراموش کردند.»

۳ غفلت از تکالیف الهی و وظیفه خود: «كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا»

۴ غفلت از محرومان: «وَلَمْ لَكُمْ تُطْعِمُوا الْمِسْكِينَ»

۵ غفلت از توانمندی‌های خود، اینکه نمی‌دانند چه موجودی هستند. (چه سرمایه‌های بزرگی خداوند به انسان عطا کرده است.)

۶ غفلت از ارزش عمر خود، اینکه عمرشان را صرف کارهای لغو و بیهوده می‌کنند.

آیه ۱۲۶ / سوره طه

مفهوم اصلی غفلت از تکالیف الهی

﴿كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا﴾

«ترجمه: بدین گونه آیات ما به تو رسید و تو آن‌ها را فراموش کردی.»

پیام‌ها: ۱ یکی از انواع غفلت، فراموشی و بی‌توجهی به انجام واجبات و ترک محرمات است. ۲ خداوند در این آیه به انسانی که از وظایف دینی‌اش غافل است، هشدار می‌دهد. ۳ سرانجام این غفلت می‌تواند قرار گرفتن در زمره کسانی باشد که خداوند درباره‌شان می‌فرماید: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»

آیه ۴۴ / سوره مدثر

مفهوم اصلی غفلت از رسیدگی به محرومان

﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾

«ترجمه: و مسکین را طعام نمی‌دادیم.»

پیام‌ها: ۱ این آیه سخن اصحاب شمال یا همان اهل دوزخ است که یکی از ویژگی‌های خود را در دنیا، غفلت از محرومان بیان می‌کنند. ۲ منظور از اطعام مسکین در این آیه، برآورده کردن همه نیازهای نیازمندان اعم از پوشاک، مسکن، غذا و... است. ۳ خداوند در این آیه مسکین را به حالت کلی می‌آورد، یعنی حتی اگر نیازمند، مسلمان هم نباشد، باز هم باید نیازهای او را برآورده کنیم. ۴ فرجام غفلت از رسیدگی به نیازمندان، دوزخ است. دوزخی که جایگاه انسان‌های پست‌تر از حیوانات می‌باشد: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»

«وظیفه معلم در برابر انسان‌های غافل: ۱ زدودن غفلت‌ها ۲ بیدار کردن انسان‌های خوابیده و غافل از گوهر عمر و زندگی»

۷ کارروی فکر افراد، ماندگار است

یکی از نشانه‌های برتری اعمال، ماندگاری آثار آن است: معلم باید بداند که ماندگارترین کار، تعلیم و تربیت است: آن هم بر روی نسل جوان که تأثیرپذیری بیشتری دارند. چنانکه حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد:

آیه ۸۴ / سوره شعرا

مفهوم اصلی درخواست حضرت ابراهیم (ع) از خداوند برای باقی ماندن نام نیک او در تاریخ

﴿وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾

«ترجمه: و در میان آیندگان نام نیک برای من قرار بده.»

پیام‌ها: ۱ حضرت ابراهیم (ع) از خداوند درخواست می‌کند که نام نیک او در میان آیندگان جاودانه باشد. ۲ در نظر حضرت ابراهیم (ع)، قضاوت آیندگان اهمیت داشت و اینکه مسیحیان، یهودیان و مسلمانان، همگی بر عظمت و بزرگی ایشان معتقدند، نشان از اجابت دعای او دارد. ۳ آثار اعمال و رفتار انسان، حتی می‌تواند پس از مرگش باقی بماند و تا قیامت ادامه‌دار باشد.

«پاسخ خداوند به درخواست حضرت ابراهیم (ع):»

آیه ۲۸ / سوره زمر

مفهوم اصلی خداوند نسل ابراهیم (ع) را پرچمدار توحید قرار داد

﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾

«ترجمه: آن [کلمه توحید] را در میان نسلش، کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان به توحید بازگردند.»

پیام‌ها: ۱ کلمه توحید و فریاد توحیدی در تاریخ می‌ماند، اگرچه مخاطبان آن زمانه به آن گوش نکنند. ۲ خداوند تبارک و تعالی حافظ و نگهبان آیین توحیدی ابراهیم (ع) در تمام طول تاریخ است. ۳ علت پذیرش دعای ابراهیم (ع) این بود که نسل او به توحید بازگردند: «لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»

حدیث / حضرت ابراهیم (ع)

مفهوم اصلی دعای حضرت ابراهیم (ع) برای نسل خود

«خدایا! رهبری امت و اقامه نماز را در ذریه من قرار بده.»

ارتباطات: این دعای حضرت ابراهیم برای نسلش با عبارت: «جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ» آن [کلمه توحید] را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد. هم‌مفهوم است و نشان می‌دهد که نسل ابراهیم (ع)، پرچمدار توحید و رهبر امت جهانی هستند.

۸ کلاس‌داری را ساده نگیریم

برخی از افراد، کلاس‌داری را یک کار عادی تلقی می‌کنند، به‌ویژه اگر مخاطبان سنین پایین‌تر باشند: درحالی که هم کلاس‌داری مهم است و هم مخاطبانی که از نسل نو هستند.

دو نمونه در اهمیت کلاس‌داری: ۱ آقای قرائتی درباره کلاس‌داری‌شان به آیت‌الله گلپایگانی گفتند: «من امکان فقیه شدن دارم، ولی فعلاً معلم شده‌ام.» ایشان فرمودند: «این راهی که شما پیش گرفته‌ای، الان بیشتر موردنیاز است و امام زمان (عج) راضی است، ان شاء الله»

۲ آیت‌الله مشکینی نیز با دیدن کلاس درس آقای قرائتی به او فرمودند: «من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم تا در مقابل، پاداش این کلاس بیست نفری و تدریس برای بچه‌ها را به من بدهی.»

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

تست‌های تمرین و دست‌گرمی

برای شروع...

ارزش ۱ تا ۶

۱. کدام مورد از ارزش‌های معلمی نیست؟
 - (۱) معلمی شغل نیست، عبادت است.
 - (۲) معلمی یک انتخاب صحیح است.
 - (۳) معلم با گران‌ترین گوهر هستی سروکار دارد.
 - (۴) معلم از دریچهٔ مادیات به شغلش نمی‌نگرد.
۲. آیاتی که نشان‌دهندهٔ سؤال کردن مردم از پیامبر است در بردارندهٔ کدام عبارت‌اند و چرا معلمی یک کار مقدس است؟
 - (۱) «یَسْأَلُونَكَ» - زیرا عبادتی چند منظوره است.
 - (۲) «يَعْلَمُهُمُ الْكِتَابُ» - زیرا عبادتی چند منظوره است.
 - (۳) «یَسْأَلُونَكَ» - چون با ارزشمندترین گوهر هستی سروکار دارد.
 - (۴) «يَعْلَمُهُمُ الْكِتَابُ» - چون با ارزشمندترین گوهر هستی سروکار دارد.
۳. پرکاربردترین توصیف قرآن دربارهٔ انبیا چیست؟
 - (۱) کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.
 - (۲) همگی دانش‌آموز مکتب توحیدی خدا و جبرئیل بوده‌اند.
 - (۳) عالم ربّانی که ربوبیت الهی را به دیگران منتقل می‌کند.
 - (۴) آن‌ها الگوهای برتر اخلاقی و عملی برای انسان‌ها بوده‌اند.
۴. گام اول که در تعلیم و تربیت و انجام این مسئولیت اثرگذار است، چیست؟
 - (۱) پیروی از خدا و انبیا در تعلیم
 - (۲) شناخت جایگاه معلمی نزد معصومین (ع)
 - (۳) نوع نگاه ما به شغل معلمی
 - (۴) آشنایی با ابزارهای هدایت الهی و بهره‌مندی از آن‌ها
۵. چرا تقلیل مفهوم معلم به یک شغل ساده کوتاه‌بینی است؟
 - (۱) معلمی نیازمند پنج تخصص مهندسی است.
 - (۲) به معلمی از دریچهٔ مادیات نباید نگاه کرد.
 - (۳) معلم واژه‌ای مقدس است و بار معنایی خاصی دارد.
 - (۴) معلمی وظیفه‌ای الهی است که روی دوش انبیا قرار گرفته است.
۶. چرا آیت‌الله گلپایگانی سخن: «بگویند: لیاقت نداشتیم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت» را فرمودند؟
 - (۱) عدم‌ای از مبلغان در دام درباریان افتاده بودند.
 - (۲) عدم‌ای از مبلغین از معلمی کسب درآمد می‌کردند.
 - (۳) برخی از مبلغین در کنار معلمی به مشاغل دیگر روی آورده بودند.
 - (۴) برخی از مبلغین در خارج از حوزه گناه می‌کردند.
۷. پیامبر (ص) بالاترین صدقات را چه دانسته‌اند و در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی چه تعبیری شده است؟
 - (۱) انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد. - پدر
 - (۲) دیگران را به راه خیر دعوت کند. - مادر
 - (۳) انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد. - مادر
 - (۴) دیگران را به راه خیر دعوت کند. - پدر
۸. شأن ربوبیت الهی چه زمانی کامل می‌شود؟
 - (۱) خداوند را خالق هستی بدانیم.
 - (۲) براساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد.
 - (۳) ارادهٔ خدا را بالاتر از همهٔ اراده‌ها بدانیم.
 - (۴) شغل خدا را معلمی و زمین را مرکز آموزش و پرورش خدا بدانیم.
۹. چه زمانی معلم می‌تواند روح امید را در شاگردی که به یأس گرایش پیدا کرده است، بدهد؟
 - (۱) نگاهش به معلمی از دریچهٔ مادیات نباشد.
 - (۲) گوهر انسانیت او نابود و مغفول نشده باشد.
 - (۳) همهٔ کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود منتقل کند.
 - (۴) کار پنج گروه از مهندسان را انجام دهد.
۱۰. کدام یک از تعبیرهای زیر دربارهٔ «عالم ربّانی» است؟
 - (۱) عالمی که سروکارش با پروردگار است و در راه خدا و با اسلوب و اخلاق خداپسندانه تعلیم می‌دهد.
 - (۲) فقیهی که از همهٔ ابزارهای الهی و قرآنی برای هدایت و آموزش مردم بهره می‌برد.
 - (۳) عالمی که صفت خالقیت را از خدا می‌گیرد و مردم را با اسلوب و اخلاق الهی تربیت می‌کند.
 - (۴) فقیهی که نه تنها علم خود، بلکه همهٔ کمالات را با گفتار و رفتار خود به دیگران منتقل می‌کند.
۱۱. معلمی که با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند کند، در این رفتارش کار کدام گروه از مهندسان را انجام می‌دهد؟
 - (۱) مهندسانی که مسئول کشف معدن هستند.
 - (۲) مهندسانی که مسئول ذوب مواد هستند.
 - (۳) مهندسانی که مسئول استخراج مواد هستند.
 - (۴) مهندسانی که مسئول مونتاژ قطعات و نظارت بر آن هستند.
۱۲. در برابر گروهی از مهندسان که مسئول قطعه‌سازی و طراحی قطعات ماشین هستند، معلمان چه می‌کنند؟
 - (۱) معلم با تدریس و تعلیم و تربیت شاگرد را می‌سازد.
 - (۲) معلم ربّانی استعدادهای گوناگون شاگردانش را کشف می‌کند.
 - (۳) معلم با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند می‌کند.
 - (۴) معلم با سعهٔ صدر، تربیت‌شدگان را به هم متصل می‌کند و جامعه را می‌سازد.

۱۳. چرا زحمت معلم بیشتر از مهندسی است که روی جمادات کار می‌کند؟
 (۱) مقام انسان می‌تواند از انبیا فراتر برود.
 (۲) معلم کار پنج گروه از مهندسان را انجام می‌دهد.
 (۳) رشد و ارزش همه چیز جز انسان محدود است.
 (۴) معلم نباید به شغلش از دریچه مادیات نگاه کند.
۱۴. قرآن کریم دلیل آنکه گوهر انسانیت در برخی‌ها نابود و مغفول می‌شود را چه می‌داند و جایگاه این افراد در نظام آفرینش چیست؟
 (۱) «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ» - از حیوانات هم پست‌تر می‌شوند.
 (۲) «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ» - افرادی کوتاه‌بین هستند.
 (۳) «لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» - از حیوانات هم پست‌تر می‌شوند.
 (۴) «لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» - افرادی کوتاه‌بین هستند.
۱۵. اگر بگوییم «ایمان به تنهایی کافی نیست» چه چیزی این مفهوم را کامل می‌کند و کدام عبارت بیانگر غفلت از محرومان است؟
 (۱) انسان باید عمل صالح انجام دهد. - «نسوا يوم الحساب»
 (۲) هدایت الهی باید تداوم داشته باشد. - «ولم نک نطعم المسکین»
 (۳) انسان باید عمل صالح انجام دهد. - «ولم نک نطعم المسکین»
 (۴) هدایت الهی باید تداوم داشته باشد. - «نسوا يوم الحساب»
۱۶. امام حسین (ع) به چه کسی صد دینار هدیه دادند و کدام حدیث ثمره علم حقیقی را بیان می‌کند؟
 (۱) معلمی که به فرزندش قرآن آموخت. - «ثمره العلم معرفة الله»
 (۲) فرزندش که قرآن می‌آموخت. - «ثمره العلم معرفة الله»
 (۳) معلمی که به فرزندش قرآن آموخت. - «اطلبوا العلم من المهد الى اللحد»
 (۴) فرزندش که قرآن می‌آموخت. - «اطلبوا العلم من المهد الى اللحد»

ارزش ۷ تا ۱۲

۱۷. این سخن آیت‌الله مشکینی به آقای قرائتی: «من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم تا در مقابل، پاداش این کلاس بیست نفری و تدریس برای بچه‌ها را به من بدهی» مرتبط با کدام ارزش معلمی است؟
 (۱) کار روی فکر افراد ماندگار است.
 (۲) معلم کار پنج گروه از مهندسان را می‌کند.
 (۳) کلاس‌داری را ساده ننگریم.
 (۴) معلمی شغل نیست، عبادت است.
۱۸. براساس آیات قرآن، یکی از شاخصه‌ها و اهداف بزرگ حضرت موسی (ع) چه بود و پیامبر (ص) بهای آزادی اسرای جنگی را چه چیزی قرار دادند؟
 (۱) نجات بنی‌اسرائیل از شرّ فرعون - ایمان آوردن به خدا و رسول و قرآن و قیامت
 (۲) دور کردن مردم از افکار جاهلی - ایمان آوردن به خدا و رسول و قرآن و قیامت
 (۳) نجات بنی‌اسرائیل از شرّ فرعون - آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمانان
 (۴) دور کردن مردم از افکار جاهلی - آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمانان
۱۹. امام رضا (ع) در سخنانش «وَأَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَانِهِمْ» نشانه فقیه را چه می‌دانند؟
 (۱) قیام کردن بر علیه ظلم و ستم حاکمان
 (۲) آزاد کردن مردم از شرّ دشمنانشان
 (۳) تعلیم و تربیت مردم به راه حق
 (۴) توحیدی شدن نگاه شاگردانش به آموزش
۲۰. چرا گرفتن مدرک و عنوان، نشانه بلوغ عقل و کمال انسانیت نیست؟
 (۱) وظیفه فقیه رهاسازی مردم از شرّ دشمنانشان است.
 (۲) آموزش می‌تواند دومی برای تحصیل‌کردگان و ایجاد وابستگی آن‌ها به ابرقدرت‌ها شود.
 (۳) در اسلام هیچ‌گونه محدودیتی برای علم و آموزش وجود ندارد.
 (۴) تعلیمات عالم ربّانی باید حیات‌آفرین و نجات‌بخش باشد.
۲۱. حدیث پیامبر (ص): «لَوْ كَانَ الْعِلْمُ مَنْوُطًا بِالْثُرَيَّا لَتَنَاوَلَهُ رَجَالٌ مِنْ فَارِسٍ»، بیانگر کدام مفهوم است و امام باقر (ع) در سخنانش فرموده‌اند که تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای چه کسی استغفار می‌کنند؟
 (۱) در آموزش محدودیت مکانی وجود ندارد. - دعوت‌کننده به راه خیر
 (۲) در آموزش محدودیت زمانی وجود ندارد. - دعوت‌کننده به راه خیر
 (۳) در آموزش محدودیت مکانی وجود ندارد. - تعلیم‌دهنده امور نیک
 (۴) در آموزش محدودیت زمانی وجود ندارد. - تعلیم‌دهنده امور نیک
۲۲. منظور از حیاتی که انبیا و اولیای خدا انسان‌ها را به آن دعوت کرده‌اند، چیست؟
 (۱) حیات انسان در تمامی زمینه‌ها
 (۲) زندگی پاک و به دور از گناه
 (۳) حیات حیوانی و معنوی
 (۴) ایمان به خدا و رسول و اولیاء دین
۲۳. خداوند با بیان داستان عزیر نبی (ع) چه موضوعی را اثبات می‌کند؟
 (۱) کار روی فکر افراد ماندگار است.
 (۲) برای فراگیری یک نکته، مرگ صد ساله هم ارزشمند است.
 (۳) معلم ربّانی، هادی، راهنما و ناجی بشریت است.
 (۴) تعلیم و تربیت باعث حیات معنوی مخاطب می‌شود.

۲۴. رمز رسیدن به زندگی پاک و طیب چیست و در چه زمانی است که معلوم نیست آموزش برای فرد و جامعه سود دارد یا ضرر؟
- (۱) اطاعت از فرامین خدا و انبیا - معلم از ابزارهای الهی برای تربیت مردم استفاده نکند.
 - (۲) شناخت ارزش علم، معلم و تعلیم - معلم از ابزارهای الهی برای تربیت مردم استفاده نکند.
 - (۳) اطاعت از فرامین خدا و انبیا - معلم صرفاً به انتقال اطلاعات و علوم بپردازد.
 - (۴) شناخت ارزش علم، معلم و تعلیم - معلم صرفاً به انتقال اطلاعات و علوم بپردازد.

۲۵. در چه صورتی معلم واجد نفس مسیحایی می‌شود و کار او کار انبیا خواهد بود؟

- (۱) ربوبیت الهی را از خدا بگیرد و به دیگران منتقل کند.
 - (۲) رسالت خود را الهی، نبوی و علوی بداند و اتصال خود را با خدا و اولیای خدا مستحکم کند.
 - (۳) انتقال علوم را نه از طریق گفتار، بلکه از طریق عمل و رفتار خود انجام دهد.
 - (۴) کار آموزش و تربیت شاگردان را فقط و فقط برای رضای خدا و خالصانه انجام دهد.
۲۶. خداوند زمانی که از آفرینش انسان و علم و فرهنگ در سورة انفطار سخن می‌گوید، خود را با چه صفتی معرفی می‌کند؟
- (۱) اکرم - کریم (۲) علیم - أعلم (۳) کریم - اکرم (۴) أعلم - علیم

۲۷. در قرآن کریم، چه زمانی خداوند خود را «بزرگوارتر» معرفی می‌کند؟

- (۱) سخن از علم و فرهنگ باشد.
 - (۲) راه هدایت را برای مردم ترسیم کند.
 - (۳) بخواهد وظیفه انبیا را به آن‌ها بگوید.
 - (۴) از آفرینش انسان سخن گفته شود.
۲۸. این تعبیر که در سورة «الرحمن» ابتدا خدا به تعلیم قرآن اشاره می‌کند، سپس آفرینش انسان، بیانگر چیست؟
- (۱) ارزش علم، معلم و تعلیم در اسلام را می‌رساند.
 - (۲) معلم باید پیرو خدا و قرآن باشد و خالصانه تعلیم دهد.
 - (۳) معلمی شغل خدا و انبیا و یک کار مقدس است.
 - (۴) استاد باید رسالت خود را الهی، نبوی و علوی بداند.

برای انفجار... تست‌های دشوار یا نکته‌دار برای ارتقای درصد

ارزش ۱ تا ۶

۲۹. کدام یک از آیات عبارت شریفه قرآن کریم بر این موضوع که «معلمی شغل خداوند تبارک و تعالی و جبرئیل امین است» تأکید می‌کند؟
- (۱) «الْزَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ»
 - (۲) «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»
 - (۳) «وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ»
 - (۴) «فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ»
۳۰. در گام نخست چه چیزی در تعلیم و تربیت اثرگذار است و چه تعبیری برای «زمین» نشان‌دهنده عظمت و ارزشمندی وظیفه معلمی است؟

- (۱) میزان درک معلمان از اثرگذاری افکارشان بر متعلمین - مرکز آموزش و پرورش خدا
 - (۲) نوع نگاه معلمان به مسئولیت خطیرشان در جامعه - مرکز آموزش و پرورش خدا
 - (۳) نوع نگاه معلمان به مسئولیت خطیرشان در جامعه - یکی از مخلوقات خدا برای هدایت انسان
 - (۴) میزان درک معلمان از اثرگذاری افکارشان بر متعلمین - یکی از مخلوقات خدا برای هدایت انسان
۳۱. از این حقیقت که «سیزده آیه در قرآن کریم شامل عبارت «يَسْأَلُونَكَ» می‌شوند» کدام نتیجه را می‌توان گرفت؟
- (۱) زمین مرکز آموزش و پرورش خداست و عالم با همه پیچیدگی‌هایش برای تربیت انسان خلق شده است.
 - (۲) معلمی فراتر از همه کارها و شغل‌هاست و اصولاً توصیف «شغل»، برای آن، کسر شأن جایگاه معلمان است.
 - (۳) خداوند متعال مسئولیت‌های متعددی را روی شانه نبی مکرم اسلام نهاد، اما اصلی‌ترین آن‌ها تعلیم مردم بوده است.
 - (۴) خدای متعال حیات انسان را در سؤال کردن و آموزش دیدن قرار داده است تا به حیات طيبة الهی برسد.
۳۲. با تأمل در مفهوم کدام عبارت قرآنی می‌فهمیم که «تقلیل مفهوم معلمی به یک شغل ساده، کوتاه‌بینی است» و کدام مورد تمثیلی مناسب از آن است؟
- (۱) «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ» - به یک مرجع تقلید بگوییم که «تو آدم خوبی هستی».
 - (۲) «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ» - واژه کربلا را حاوی معانی شهادت و شهامت و... بدانیم.
 - (۳) «كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا» - به یک مرجع تقلید بگوییم که «تو آدم خوبی هستی».
 - (۴) «كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا» - واژه کربلا را حاوی معانی شهادت و شهامت و... بدانیم.

۳۳. لازمه تربیت انسان‌هایی خدایی با استفاده از ابزارها و امکانات الهی، رسیدن به مقامی است که در کدام عبارت توحیدی به آن اشاره شده است؟

- (۱) «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ»
- (۲) «إِلَهِی أَنْطِقْنِي بِالْهُدَى وَالْإِهْمَنِ التَّقْوَى»
- (۳) «وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»
- (۴) «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»

۳۴. در انتخاب شغل باید به چه موردی توجه کنیم و تفاوت پزشک و معلم در چیست؟

- (۱) با چه چیزی سروکار داریم و تأثیر کارمان تا کجاست؟ - مدت زمانی که روی شغلشان تمرکز می‌کنند.
- (۲) با چه چیزی سروکار داریم و تأثیر کارمان تا کجاست؟ - چیزی که روی آن کار می‌کنند.
- (۳) نگاه ما و دیگران و خصوصاً دین به شغل ما چیست؟ - چیزی که روی آن کار می‌کنند.
- (۴) نگاه ما و دیگران و خصوصاً دین به شغل ما چیست؟ - مدت زمانی که روی شغلشان تمرکز می‌کنند.

۳۵. کدام عبارت قرآنی نشان‌دهنده سؤال مردم از نبی مکرم اسلام (ص) بوده است و ایشان درباره جایگاه رفیع معلمی چه می‌فرمایند؟

- ۱) «يَسْأَلُونَكَ» - بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.
- ۲) «يُعَلِّمُهُم» - بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.
- ۳) «يَسْأَلُونَكَ» - تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم‌دهنده امور نیک استغفار می‌کند.
- ۴) «يُعَلِّمُهُم» - تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم‌دهنده امور نیک استغفار می‌کند.

۳۶. آیت‌الله گلپایگانی خطاب به طلابی که به سمت دربار رفتند چه عبارتی را به کار بردند و سخن ایشان چه تأثیری بر مبلغان دینی گذاشت؟

- ۱) «نگوید: رفتیم؛ بگوید: لیاقت نداشتیم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.» - بیمه شدن مبلغین در برابر توطئه دربار
- ۲) «نگوید: رفتیم؛ بگوید: لیاقت نداشتیم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.» - ایجاد انگیزه برای ترویج دین در مبلغین
- ۳) «این راهی که شما در پیش گرفته‌اید الان بیشتر مورد نیاز است و امام زمان (عج) راضی است.» - بیمه شدن مبلغین در برابر توطئه دربار
- ۴) «این راهی که شما در پیش گرفته‌اید الان بیشتر مورد نیاز است و امام زمان (عج) راضی است.» - ایجاد انگیزه برای ترویج دین در مبلغین

۳۷. چرا کسی که به جای معلمی به سراغ شغلی دیگر می‌رود و به تولید، توزیع و مصرف اجناس دیگری مشغول می‌شود، خسارت کرده است؟

- ۱) معلم، واژه‌ای است که بار معنایی خاصی دارد و نمی‌توان صرفاً به آن به‌عنوان یک «شغل» نگریست.
 - ۲) معلمان به انسان‌ها خدمت می‌کنند و به دل‌ها و جان‌ها حیات می‌بخشند و در مسیر انبیاء الهی گام برمی‌دارند.
 - ۳) اثرگذاری کار معلم با سایر شغل‌ها تفاوت بسیاری دارد و گاه تا روز قیامت اثر تربیت و تعلیم‌شان باقی است.
 - ۴) اساساً عالم با همه پیچیدگی‌ها، تنوعات، زیبایی‌ها، نعمت‌ها و ابتلائاتش برای تربیت «انسان» خلق شده است.
۳۸. سخن امام حسین (ع): «أَيْنَ يَقَعُ هَذَا مِنْ غَطَائِهِ يَعْنِي تَعْلِيمَهُ» بیانگر کدام مفهوم است و با کدام سخن از جد بزرگوارشان قرابت مفهومی دارد؟

- ۱) معلمی و تعلیم در قرآن جایگاه رفیعی دارد. - «ثَمَرَةُ عِلْمٍ، بِنْدُغِي خِدَاسَتِ»
- ۲) معلمی و تعلیم در قرآن جایگاه رفیعی دارد. - «راهنمایی‌کننده به راه خیر، مانند انجام‌دهنده آن است.»
- ۳) تربیت کار خدا و انبیاء اوست. - «راهنمایی‌کننده به راه خیر، مانند انجام‌دهنده آن است.»
- ۴) تربیت کار خدا و انبیاء اوست. - «ثَمَرَةُ عِلْمٍ، بِنْدُغِي خِدَاسَتِ»

۳۹. کدام تعبیر نیک را رسول اکرم (ص) برای «انسانی که چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد» به کار برده‌اند و ایشان ثواب راهنمایی‌کننده به راه خیر را چه دانسته‌اند؟

- ۱) بالاترین صدقات - هم‌نشینی با انبیا و اولیای الهی
- ۲) بالاترین صدقات - مانند انجام‌دهنده آن
- ۳) حیات‌بخش جان انسان‌ها - هم‌نشینی با انبیا و اولیای الهی
- ۴) حیات‌بخش جان انسان‌ها - مانند انجام‌دهنده آن

۴۰. تعبیر قرآنی «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ» اختصاص به چه کسانی دارد و این تعبیر بازتاب چیست؟

- ۱) گوهر انسانیت‌شان نابود و مغفول شده است. - «أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ»
- ۲) آنان که شغل دیگری جز معلمی را برگزینند. - «أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ»
- ۳) گوهر انسانیت‌شان نابود و مغفول شده است. - «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»
- ۴) آنان که شغل دیگری جز معلمی را برگزینند. - «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»

۴۱. از این حقیقت که در قرآن کریم پس از نام مبارک «الله» بیشترین نامی که به کار رفته است «رب» می‌باشد کدام مفهوم استنباط می‌گردد؟

- ۱) ربوبیت الهی تنها زمانی که با علم، حکمت، مصلحت و رحمت همراه باشد، کامل می‌شود.
- ۲) از شئون ربوبیت الهی این است که تنها او حق تصرف و تغییر در مخلوقاتش را دارد.
- ۳) «الله» که جهان را خلق کرده است آن را اداره می‌کند و به‌سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌کند.
- ۴) ربوبیت الهی ایجاب می‌کند که پرورش همه مخلوقات و پاسخ به نیازهای آن‌ها توسط «الله» صورت پذیرد.

۴۲. معلم چگونه می‌تواند در مسیر تربیت و تعلیم مخاطبانش از توفیقات بیشتری بهره‌مند شود؟

- ۱) ارزش و مقام معلمی را که از آن تعبیر به رهبر آسمانی می‌شود، درک کرده باشد.
- ۲) نگاهش به شغل معلمی برگرفته از تعلیمات توحیدی و مسیر انبیای الهی باشد.
- ۳) درک بیشتری داشته باشد که با چه چیزی سروکار دارد و تأثیر کارش تا کجا می‌تواند باشد.
- ۴) هر چه از ابزارهای الهی مانند منطق و برهان، احساس و عاطفه و... بیشتر بهره‌مند باشد و آن‌ها را به‌درستی به کار گیرد.

۴۳. امام محمد بن علی (ع) با چه توصیفی معلمان و مبلغان را می‌ستایند؟

- ۱) شریک در ثواب انجام‌دهنده حسنات
- ۲) بهره‌مند از استغفار تمام جنبندگان در زمین و آسمان
- ۳) هم‌نشینی و همراهی با معلمان آسمانی در بهشت
- ۴) درک بالاترین جایگاه صدقه‌دهندگان در دنیا

۴۴. کدام موارد به ترتیب درخواست امام سجاد (ع) در دعای مکارم‌الاخلاق از خداوند است؟

- ۱) بهره‌مندی حضرت (ع) از زبان هدایت‌کننده و الهام تقوا به جانسان
- ۲) بهره‌مند شدن شاگردانشان از هدایت الهی، تقوای قلب و ربوبیت الهی
- ۳) اعطای ایمان و تقوا به قلب و جان حضرت (ع) و خلوص در فرائض دینی
- ۴) اعطای زبان هدایت‌کننده به حضرت (ع) و بهره‌مندی شاگردانشان از معارف الهی

۴۵. مقام انسانی که از خداوند درخواست می‌کند: «إِلَهِی أَنْطِقْنِی بِالْهُدٰی وَ الْإِهُمْنِی التَّقْوٰی» چیست و چه اثری در جامعه دارد؟

- (۱) خود را در مسیر انبیای الهی و در راه تعلیم مردم می‌بیند و انسان‌هایی مفید تربیت می‌کند.
- (۲) یک رهبر آسمانی، مربی یا پدری است که ارزش جایگاه او فقط نزد معصومین (ع) آشکار است.
- (۳) مورد تشویق اهل بیت قرار می‌گیرد؛ گرچه در نظر او مادیات بی‌ارزش‌اند، ولی سروکارش با پروردگار عالمیان است.
- (۴) خدایی می‌شود و با استفاده از همه امکانات و ابزارهای الهی، انسان‌هایی خدایی تربیت می‌کند.

۴۶. تشبیه کار معلم به مهندسانی که «مستول ذوب مواد هستند» و «مستول استخراج مواد هستند» به ترتیب چیست؟

- (۱) علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به درس - کشف استعدادهای دانش‌آموزان
- (۲) علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به درس - خارج کردن شاگردان از انحرافات
- (۳) کشف استعدادهای دانش‌آموزان - علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به درس
- (۴) کشف استعدادهای دانش‌آموزان - خارج کردن شاگردان از انحرافات

۴۷. تعبیری که از عالم دینی به «عالم ربّانی» می‌شود، در برگیرنده همه مفاهیم زیر است: به جز _____

- (۱) اتصال معلم، استاد و مربی به خداوند متعال که نقش مهمی در ارشاد و هدایت مردم دارد.
- (۲) عالمی که سروکارش با خداست و در راه خدا و برای خدا و با اسلوب خداپسندانه تعلیم می‌دهد.
- (۳) معلم تنها علم خود را منتقل نمی‌کند، بلکه همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به دیگران می‌دهد.
- (۴) عالمی که صفت ربوبیت الهی را از خداوند متعال می‌گیرد و آن را به دیگران منتقل می‌کند.

۴۸. تفاوت کار باغبان در پرورش گل و گیاه با معلم در پرورش انسان در چیست و ریشه‌یابی انحرافات در قرآن چیست؟

- (۱) محدودیت در رشد و ارزش گیاهان و نامحدود بودن انسان - «اولئک کالانعام»
- (۲) محدودیت در رشد و ارزش گیاهان و نامحدود بودن انسان - «اولئک هم الغافلون»
- (۳) نباتات فقط زندگی مادی دارند، اما انسان‌ها زندگی مادی و معنوی دارند - «اولئک هم الغافلون»
- (۴) نباتات فقط زندگی مادی دارند، اما انسان‌ها زندگی مادی و معنوی دارند - «اولئک کالانعام»

۴۹. کدام عبارات شریفه به ترتیب غفلت از قیامت و غفلت از وظیفه خود را تبیین می‌کنند؟

- (۱) «نَسُوا یَوْمَ الْحِسَابِ» - «وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمِسْکِیْنَ» (۲) «نَسُوا یَوْمَ الْحِسَابِ» - «كَذٰلِكَ اَتَتْکَ آیٰتُنَا فَنَسِیْتُهَا»
- (۳) «كَذٰلِكَ اَتَتْکَ آیٰتُنَا فَنَسِیْتُهَا» - «وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمِسْکِیْنَ» (۴) «كَذٰلِكَ اَتَتْکَ آیٰتُنَا فَنَسِیْتُهَا» - «نَسُوا یَوْمَ الْحِسَابِ»

۵۰. مفهوم «غفلت از محرومان» که می‌تواند انسان را به جایگاه پستی بکشاند و بازتاب آن در آینه وحی الهی چیست؟

- (۱) «وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمِسْکِیْنَ» - «أُولَئِکَ کَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»
- (۲) «وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمِسْکِیْنَ» - «وَأَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ»
- (۳) «كَذٰلِكَ اَتَتْکَ آیٰتُنَا فَنَسِیْتُهَا» - «أُولَئِکَ کَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»
- (۴) «كَذٰلِكَ اَتَتْکَ آیٰتُنَا فَنَسِیْتُهَا» - «وَأَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ»

۵۱. از عبارت شریفه «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ» کدام مفهوم استنباط می‌گردد؟

- (۱) تطهیر جان مقدم و لازمه آموزش کتاب و حکم الهی است.
- (۲) معلم برخلاف پزشکان با روح و جان انسان سروکار دارد.
- (۳) معلمی شغل انبیاست، فلذا تقلیل آن به یک شغل ساده، کوتاه‌بینی است.
- (۴) معلم صفت ربوبیت الهی را از خداوند می‌گیرد و به دیگران منتقل می‌کند.

۵۲. سخن سیدالشهدا (ع) خطاب به مردمی که به هدیه دادن ایشان به معلم فرزندشان اعتراض داشتند، بیانگر چه مفهومی است و رسول اکرم (ص) چه تعبیری از تعلیم و تعلّم دارند؟

- (۱) معلمی جایگاه رفیعی دارد - بالاترین صدقات
- (۲) معلمی جایگاه رفیعی دارد - برترین جهاد
- (۳) معلمی شغل نیست، عبادت است - بالاترین صدقات
- (۴) معلمی شغل نیست، عبادت است - برترین جهاد

۵۳. شأن توحیدی ربوبیت هنگامی کامل است که بر اساس چه تبیین گردد و امام سجاد (ع) در کدام عبارت، درخواست بهره‌مندی از این شأن توحیدی را می‌کنند؟

- (۱) علم، حکمت، مصلحت و رحمت - «وَ اجْعَلْ لِّی لِسَانَ صِدِّقٍ فِی الْآخِرِیْنَ»
- (۲) منطق، برهان، احساس و عاطفه - «وَ اجْعَلْ لِّی لِسَانَ صِدِّقٍ فِی الْآخِرِیْنَ»
- (۳) علم، حکمت، مصلحت و رحمت - «إِلَهِی أَنْطِقْنِی بِالْهُدٰی وَ الْإِهُمْنِی التَّقْوٰی»
- (۴) منطق، برهان، احساس و عاطفه - «إِلَهِی أَنْطِقْنِی بِالْهُدٰی وَ الْإِهُمْنِی التَّقْوٰی»

۵۴. لازمه دمیدن روح امید به جان دانش‌آموز مایوس چیست و امام باقر (ع) ثواب چنین معلمی را چه دانسته‌اند؟

- (۱) بهره‌مندی معلم از ابزارهای ربوبیت الهی - بهره‌مندی از استغفار همه اهل آسمان‌ها و زمین
- (۲) بهره‌مندی معلم از ابزارهای ربوبیت الهی - شریک بودن در ثواب تمام کارهای خیر شاگردان
- (۳) انتقال کمالات با رفتار و گفتار و اخلاق به شاگردان - بهره‌مندی از استغفار همه اهل آسمان‌ها و زمین
- (۴) انتقال کمالات با رفتار و گفتار و اخلاق به شاگردان - شریک بودن در ثواب تمام کارهای خیر شاگردان

پایه دهم

دین و زندگی (۱)

آهنگ سفر

درس ۹ (رشته علوم انسانی)

درس ۸ (رشته ریاضی و تجربی)

خلاصه نموداری

اقدامات لازم برای گام نهادن در مسیر بندگی و اطاعت خدا و ثابت قدم ماندن در مسیر

۱ تصمیم و عزم برای حرکت

- عزم به معنای اراده و تصمیم بر انجام کاری است.
- عزم و اراده انسان‌ها متفاوت است.
- هر قدر عزم قوی‌تر باشد، رسیدن به هدف آسان‌تر است.
- آثار عزم قوی: استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی برای رسیدن به آن هدف
- سفارش لقمان به فرزندش: «وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ»

۲ عهد بستن با خدا

- پیمان بستن با خداوند بر انجام واجبات الهی و اجتناب از کارهای حرام
- دو پیشنهاد مهم درباره عهد با خدا:
- اول: انتخاب بهترین زمان‌ها برای عهد بستن: بعد از نماز، شب‌های قدر و شب یا روز جمعه زمان‌های خوبی برای عهد بستن با خدا هستند.
- دوم: تکرار عهد و پیمان خود را در زمان‌های معینی، مانند آخر هر هفته، آخر هر ماه یا شب‌های قدر هر سال
- هدف: استحکام بیشتر عهدها و به فراموشی سپرده نشدن

۳ مراقبت

- باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای به عهد، رضایت خدا را در پی دارد و شکستن پیمان، شرمندگی در مقابل او را به دنبال می‌آورد.
- امام علی (ع): «گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.»

۴ محاسبه و ارزیابی

- به‌دست آوردن میزان موفقیت و وفاداری به عهد و شناختن عوامل موفقیت یا عدم موفقیت
- سپاس خداوند در صورت موفقیت و عتاب نفس و سرزنش خود در صورت سستی و عدم موفقیت
- یکی از بهترین زمان‌های محاسبه سالانه، شب‌های قدر ماه مبارک رمضان است تا بتوانیم بر اساس آن، تصمیم‌های بهتری برای آینده بگیریم.
- پیامبر (ص): «حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا»
- امام علی (ع): «زیرک‌ترین انسان، کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.»
- آثار محاسبه

- «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَ عَلَىٰ عُيُوبِهِ وَ أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَ أَصْلَحَ الْعُيُوبَ»
- «تَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ»
- «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ»

پیامبر (ص) و اهل بیت ایشان، برترین اسوه‌ها

- دلایل ضرورت وجود الگوها در مسیر حرکت به سوی هدف:
- ۱ وجود این الگوها به ما ثابت می‌کند که این راه موفقیت‌آمیز است:
- ۲ می‌توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد.
- ۳ از همه مهم‌تر اینکه می‌توان از آنان کمک گرفت و با دنباله‌روی از آنان سریع‌تر به هدف رسید.
- از این رو قرآن کریم، پیامبر (ص) را به عنوان الگو معرفی می‌کند و پیامبر نیز همواره از اهل بیت به عنوان انسان‌هایی برتر که مسیر زندگی را با موفقیت پیموده‌اند و پیروی از آنان موجب رستگاری و نجات انسان می‌شود، یاد کرده و ما را به الگو گرفتن از آنان دعوت کرده است.
- رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است.
- اسوه بودن اهل بیت (ع) در اموری است که همواره برای بشر خوب و بالارش بوده‌اند و با گذشت زمان، حتی درک بهتری از آن‌ها نیز به‌دست آمده است.
- پیامبر یک انسان معصوم است: چگونه می‌توان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟
- پاسخ: اسوه قرار دادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

درسنامه جامع

مقدمه

- امام کاظم علیه السلام می‌فرمایند: «خدا یا! می‌دانم که بهترین توشه مسافر کوی تو، عزم و اراده‌ای است که با آن خواستار تو شده باشد.»
- اکنون که با آینده انسان در جهان آخرت آشنا شدیم و دانستیم که سرنوشت ابدی انسان‌ها بر اساس اعمال آنان در دنیا تعیین می‌شود، لازم است تا در این دنیا قدم در مسیری بگذاریم که موفقیت آن حتمی باشد و سرانجام آخرتی آباد را برای ما رقم بزند.
- از آنجا که هدف از خلقت انسان رسیدن به مقام قرب خداوند است، پس درحقیقت، او مسیر و هدف اصلی زندگی ماست.
- هر کس این نکته را دریابد و زندگی خود را در مسیر این هدف قرار دهد **(علت)**، در دنیا زندگی لذت‌بخش و مطمئن و در آخرت رستگاری ابدی را به‌دست خواهد آورد. **(معلول)**
- البته برای رسیدن به چنین هدف بزرگ و برتری، لازم است برنامه‌ریزی کنیم تا قدم در راهی بگذاریم که سرانجامی این‌گونه زیبا داشته باشد و در راهی قرار نگیریم که خود را گرفتار آتش دوزخ کرده باشیم.
- پس لازم است بدانیم: برای آنکه در برنامه‌ریزی موفق شویم، چه اقدامات و کارهایی باید انجام دهیم؟
- برای گام نهادن در مسیر قرب الهی و همچنین برای ثابت قدم ماندن در این راه (مسیر تقرب)، شایسته است اقدامات زیر را انجام دهیم:

۱. تصمیم و عزم برای حرکت
۲. عهد بستن با خدا
۳. مراقبت
۴. محاسبه و ارزیابی

تصمیم و عزم برای حرکت

- عزم به معنای اراده و تصمیم بر انجام کاری است. آدمی با عزم خویش، آنچه را که انتخاب کرده است، عملی می‌سازد.
- البته عزم و اراده انسان‌ها متفاوت است. هر قدر عزم قوی‌تر باشد، رسیدن به هدف آسان‌تر است. (رابطه مستقیم میان میزان عزم انسان و سهولت وصول به هدف)
- استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی برای رسیدن به آن هدف، از آثار عزم قوی است.
- کارهای بزرگ عزم‌های بزرگ می‌خواهد**
- انسان که عزم ضعیفی دارند **(علت)**، در برابر تند باد حوادث، تاب نمی‌آورند و مشکلات راه آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند. **(معلول)**
- اما آنان که عزم قوی دارند **(علت)**، سرنوشت را به‌دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند. **(معلول)**
- به همین جهت بعد از سفارش‌هایی که لقمان حکیم به فرزندش می‌کند و راه و رسم زندگی را به او نشان می‌دهد، به وی می‌گوید:

موضوع اصلی تصمیم و عزم برای حرکت اولین اقدام در مسیر قرب الهی

آیه ۱۷ / سوره لقمان

﴿وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾

ترجمه: بر آنچه (در این مسیر) به تو می‌رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.

- پیام‌ها:** ۱. این آیه از سفارش‌های لقمان حکیم به فرزندش است و راه و رسم بندگی را به او نشان می‌دهد. ۲. صبوری کردن در برابر مصائب و مشکلاتی که بر انسان وارد می‌شود. ۳. صبر، از آثار عزم و اراده ۴. صبر در مصیبت‌ها، معلول بهره‌مندی از عزم است.
- ارتباطات:** مرتبط با سخن امام کاظم علیه السلام: «خدا یا! می‌دانم که بهترین توشه مسافر کوی تو عزم و اراده‌ای است که با آن خواستار تو شده باشد.» که آیه و حدیث بر اهمیت عزم و اراده در مسیر قرب الهی را تأکید دارند.

عهد بستن با خدا

- کسی که راه رستگاری را که همان قرب و نزدیک شدن به خداست، شناخته و می‌خواهد در این مسیر قدم بگذارد، با خدای خود پیمان می‌بندد که آنچه خداوند برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، یعنی واجبات الهی را انجام دهد و خداوند را خشنود سازد؛ همچنین از انجام آنچه که ما را از این هدف دور می‌سازد: یعنی کارهای حرام، اجتناب کند.
- چقدر زیباست که خداوند، راه رستگاری ما را با رضایت خود همراه ساخته است:
- یعنی وقتی خدا از ما راضی خواهد بود **(معلول)** که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم **(علت)**؛ و آن‌گاه از ما ناخشنود خواهد بود **(معلول)** که به خود ظلم کنیم و در مسیر هلاکت خود قدم گذاریم. **(علت)**

درباره عهد با خدا خوب است دو پیشنهاد زیر را انجام دهیم

- اول: برای عهد بستن، بهترین زمان‌ها را انتخاب کنیم. بعد از نماز، شب‌های قدر و شب یا روز جمعه زمان‌های خوبی برای عهد بستن با خدا هستند.
- دوم: عهد و پیمان خود را در زمان‌های معینی، مانند آخر هر هفته، آخر هر ماه یا شب‌های قدر هر سال، تکرار کنیم **(علت)** تا استحکام بیشتری پیدا کند و به فراموشی سپرده نشود. **(معلول)**

🔗 **تدبر در متن:** در ترجمه آیات زیر بیندیشید و بر اساس آن به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- و هرکس که نسبت به عهده‌ای که با خدا بسته وفا کند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد. (سوره فتح، آیه ۱۰)
- کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشند آن‌ها بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت: و خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد و آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست. (سوره آل عمران، آیه ۷۷)
- به پیمانی که با من بسته‌اید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم. (سوره بقره، آیه ۴۰)
- الف) آنان که در زندگی پیمان‌های خود با خدا را می‌شکنند به چه عاقبتی دچار می‌شوند؟
- ۱ بی‌بهره ماندن از پاداش‌ها و نعمت‌های آخری ۲ محرومیت از سخن گفتن خدا با آن‌ها ۳ محرومیت از نظر لطف الهی به آن‌ها ۴ محرومیت از غفران الهی و گرفتار شدن به عذاب دردناک
- ب) عمل به عهد و پیمان‌های خود با خدا، چه ثمراتی دارد؟
- ۱ بهره‌مندی از پاداش‌های بزرگ ۲ وفا کردن خداوند به پیمان خود

مراقبت

- ◀ باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد (علت)، رضایت خدا را در پی دارد (معلول) و شکستن پیمان (علت)، شرمندگی در مقابل او را به دنبال می‌آورد (معلول):
- ل عهده‌ای که ابتدا بسته می‌شود، مانند نوزادی است که باید از او «مراقبت» شود تا با عهدشکنی، آسیب نبیند.

حدیث / امام علی (ع)

موضوع اصلی: بیانگر لزوم مراقبت بر عهد و پیمان خود با خدا

«گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.»

پیام‌ها: علیت گذشت ایام و معلولیت به هم خوردن تصمیم‌ها

- ◀ به‌طور مثال، کسی عهد می‌بندد که هر روز پس از نماز صبح، یک صفحه قرآن بخواند، باید مراقب باشد که کارهای دیگر، او را به خود مشغول نکند و این تصمیم خود را فراموش نکند و نیز عواملی را که سبب سستی در اجرای این تصمیم می‌شود، از سر راه بردارد.

محاسبه و ارزیابی

- ◀ بعد از مراقبت (مقدم)، نوبت محاسبه (مؤخر) است تا میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به‌دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود.
- ل بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده‌ایم (علت)، خوب است خدا را سپاس بگوییم و شکرگزار او باشیم (معلول): زیرا می‌دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان‌هاست. (علت)
- ل اما اگر معلوم شود که سستی ورزیده‌ایم (علت)، خود را سرزنش کنیم و مورد عتاب قرار دهیم و از خداوند طلب بخشش کنیم و با تصمیم قوی‌تر، دوباره با خداوند عهد ببندیم و وارد عمل شویم. (معلول)
- ◀ یادمان باشد که یک حسابرسی بزرگ در قیامت در پیش داریم و اگر خودمان در اینجا به حساب خود نرسیم، در قیامت به‌طور جدی اعمال ما را محاسبه خواهند کرد.

حدیث / پیامبر اکرم (ص)

موضوع اصلی: تأکید بر محاسبه نفس پیش از پایان فرصت زندگی

«حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا»

ترجمه: به حساب خود رسیدگی کنید، قبل از اینکه به حساب شما برسند.

پیام‌ها: ۱ ضرورت محاسبه نفس و حساب کشیدن از خود ۲ حسابرسی از نفس در دنیا (حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ) باید مقدم بر محاسبه و ارزیابی قیامت (أَنْ تُحَاسَبُوا) صورت گیرد.

ارتباطات: مرتبط با حدیث امام علی (ع): «زیرک‌ترین انسان، کسی است که از خود و عمل خود...»

- ◀ بهتر است هر شب کارهای روز خود را ارزیابی کنیم و در پایان هفته نیز به حساب آن هفته، رسیدگی کنیم.
- ل همچنین، سالی یک‌بار برنامه سال خود را مرور کنیم: یکی از بهترین زمان‌های محاسبه سالانه، شب‌های قدر ماه مبارک رمضان است تا بتوانیم بر اساس آن، تصمیم‌های بهتری برای آینده بگیریم.

از امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) پرسیدند: زیرک‌ترین انسان کیست؟ فرمود:

حدیث / امام علی (ع)

موضوع اصلی انسان محاسبه‌گر به منزله زیرک‌ترین انسان

«زیرک‌ترین انسان کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.»
(پرسیدند: چگونه؟)

فرمود: «چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و بگوید: ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی‌گردد. خدا درباره این روز از تو خواهد پرسید که آن را چگونه گذراندی و در آن، چه کردی؟ آیا به یاد او و سپاس از او بودی؟ آیا گره از کار فروبسته مؤمنی گشودی؟ آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟ آیا...؟»

پیام‌ها: ۱ بیان ویژگی انسان‌های زیرک ۲ حسابرسی از خود، ملاک زیرکی انسان است، چراکه با این کار از تبعات و عواقب منفی جلوگیری می‌کند. ۳ خبر از وقوع معاد و حسابرسی در آن ۴ بیان چند ایده مفید و کاربردی: یاد خدا، تشکر از خدا، باز کردن گره از کار مؤمنان، زدودن غم از چهره مؤمنان و ...

تفکر در احادیث: در جدول زیر، سه سخن از امام علی (علیه السلام) آمده است، در این سخنان تأمل کنید و آثاری که آن حضرت برای محاسبه بیان فرموده است، استخراج کنید.

پیام	حدیث
محاسبه نفس سبب: ۱. آگاهی بر عیب‌ها ۲. تسلط بر گناهان ۳. رها شدن از گناهان ۴. اصلاح عیب‌ها می‌شود.	۱- مَنْ حَاسِبَ نَفْسَهُ (علت) وَقَفَّ عَلَى عُيُوبِهِ وَ أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَ أَصْلَحَ الْعُيُوبَ (معلول)
محاسبه نفس سبب اصلاح نفس می‌شود.	۲- ثَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ (علت) صُلَاحُ النَّفْسِ (معلول)
محاسبه نفس سبب خوشبختی و سعادت می‌شود.	۳- مَنْ حَاسِبَ نَفْسَهُ (علت) سَعَدَ (معلول)

پیامبر (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت ایشان، برترین اسوه‌ها

برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده‌اند، بسیار ضروری است. زیرا وجود این الگوها، اولاً به ما ثابت می‌کند که این راه موفقیت‌آمیز است؛ ثانیاً می‌توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد، و از همه مهم‌تر می‌توان از آنان کمک گرفت و با دنباله‌روی از آنان سریع‌تر به هدف رسید.

از این رو قرآن کریم، پیامبر (صلی الله علیه و آله) را به عنوان الگو معرفی می‌کند و می‌فرماید:

آیه ۲۱ / سوره احزاب

موضوع اصلی معرفی الگو و اسوه به انسان‌ها برای تبعیت از ایشان

«رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است.»

پیام‌ها: ۱ یکی از راه‌های تبیین مسیر دقیق، نشان دادن الگوهایی است که در این مسیر گام برداشته و موفق شده‌اند. ۲ در میان کلیه الگوها و اسوه‌های هدایت، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) برترین و نیکوترین هستند. ۳ سایر الگوها نیز به نوعی از پیامبر (صلی الله علیه و آله) و راه او الگو گرفته‌اند.

پیامبر نیز همواره از اهل بیت به عنوان انسان‌هایی برتر که مسیر زندگی را با موفقیت پیموده‌اند و پیروی از آنان موجب رستگاری و نجات انسان می‌شود، یاد کرده و ما را به الگو گرفتن از آنان دعوت کرده است.

ممکن است این سؤال به ذهن بیاید که چگونه می‌شود انسان‌های بزرگی را که حدود ۱۴۰۰ سال قبل زندگی کرده‌اند، اسوه قرار داد؟

پاسخ این است که اسوه بودن آن بزرگان مربوط به اموری که به‌طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می‌کنند، نیست. وسایل حمل و نقل، وسایل خانه، امکانات شهری، شکل و جنس پارچه‌ها و لباس‌ها از این قبیل‌اند.

اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و بالارزش بوده‌اند. عدالت، گذشت، فداکاری، مهربانی، داشتن نظم و برنامه در زندگی و... از ارزش‌هایی است که مورد احترام بشر بوده است و با گذشت زمان، حتی درک بهتری از آن‌ها نیز به‌دست آمده است. پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) اسوه‌های انسانیت هستند و انسانیت، دیروز و امروز و فردا ندارد. به‌طور مثال، امام حسین (علیه السلام) از پدر گرامی خود نقل می‌کند که:

حدیث / امام علی (ع)

موضوع اصلی معرفی الگو در مدیریت زمان و برنامه‌ریزی روزانه

«رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در منزل، اوقات خود را سه قسمت می‌کرد. قسمتی برای عبادت، قسمتی برای اهل خانه و قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی. سپس آن قسمتی را که به خود اختصاص داده بود، میان خود و مردم تقسیم می‌کرد و مردم را به حضور می‌پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می‌کرد.»

پیام‌ها: ۱ برنامه‌ریزی و تقسیم زمان، درس و الگویی همیشگی است که از این حدیث به‌دست می‌آید. ۲ اهمیت اهل خانه که به میزان عبادت باید برای ایشان وقت گذاشت. (منزلت خانواده) ۳ نهی از عبادت و زهد افراطی و حرام کردن دنیا بر خود

همچنین ممکن است این سؤال پیش آید که پیامبر یک انسان معصوم است: چگونه می‌توان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟

پاسخ این است که ما او را اسوه کامل خود قرار می‌دهیم (معلول):

چون می‌دانیم که هر کاری که انجام داده، درست بوده و مطابق دستور خداوند بوده است. (علت)

اما اسوه قرار دادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

امیرالمؤمنین (علیه السلام) درباره چگونگی پیروی از ایشان می‌فرماید:

حدیث / حضرت علی (ع)

موضوع اصلی چگونگی پیروی و اسوه قرار دادن امیرالمؤمنین (ع)

«آگاه باش برای هر پیروی‌کننده‌ای، امام و پیشوایی است که باید از او تبعیت کند و از علم او کسب نور کند. هشیار باش، امام شما از دنیایش به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است، اما شما قطعاً توانایی این قناعت را ندارید: ولی با پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] و عفت و درستکاری مرا یاری کنید.»

پیام‌ها: ۱- اسوه بودن معصومین مربوط به اموری که به‌طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می‌کنند، نیست. ۲- اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و باارزش بوده‌اند. ۳- امام علی (علیه السلام) از مردم درخواست می‌کنند که در پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] و عفت و درستکاری، ایشان را اسوه قرار دهند نه در خوراک و پوشاک. ۴- اسوه قرار دادن معصومین به این معنا نیست که ما عین ایشان باشیم، بلکه باید در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

اندیشه و تحقیق: ۱- برای ثابت قدم ماندن در مسیر قرب به خداوند چه اقداماتی لازم است؟

پاسخ ۱- تصمیم و عزم برای حرکت ۲- عهد بستن با خدا ۳- مراقبت ۴- محاسبه و ارزیابی

۲- مقصود از اینکه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) برای مسلمانان اسوه است، چیست؟

پاسخ ما او را اسوه کامل خود قرار می‌دهیم: چون می‌دانیم که هر کاری که انجام داده، درست بوده و مطابق دستور خداوند بوده است، اما اسوه قرار دادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

برای شروع... تست‌های تمرین و دست‌گرمی

۴۳۴. سرنوشت ابدی انسان‌ها بر چه اساسی تعیین می‌شود و وظیفه ما در مقابل این حقیقت چیست؟

- (۱) رفتار آنان در دنیا - قدم گذاشتن در مسیری که موفقیت آن حتمی بوده و رقم زدن سرانجام و آخرتی آباد
- (۲) میزان عبادت آن‌ها - قدم گذاشتن در مسیری که موفقیت آن حتمی بوده و رقم زدن سرانجام و آخرتی آباد
- (۳) رفتار آنان در دنیا - دریافتن هدف و مقصد زندگی و شناسایی سرمایه‌های الهی و موانع رسیدن به هدف
- (۴) میزان عبادت آن‌ها - دریافتن هدف و مقصد زندگی و شناسایی سرمایه‌های الهی و موانع رسیدن به هدف

۴۳۵. زندگی لذت‌بخش و مطمئن در دنیا مستلزم چیست و لازم است که برای این مقصود چه کنیم؟

- (۱) عزم خود را استوار نموده و در راه هدف ثابت قدم باشیم - برنامه‌ریزی کنیم.
- (۲) مسیر و هدف اصلی زندگی، رسیدن به مقام قرب خداوند باشد - برنامه‌ریزی کنیم.
- (۳) مسیر و هدف اصلی زندگی، رسیدن به مقام قرب خداوند باشد - از اعمال خود مراقبت کنیم.
- (۴) عزم خود را استوار نموده و در راه هدف ثابت قدم باشیم - از اعمال خود مراقبت کنیم.

۴۳۶. کدام‌یک از موارد زیر اقدامات لازم در مسیر بندگی را با ترتیب درستی مطرح کرده است؟

- (۱) عهد بستن با خدا - عزم و تصمیم - مراقبت - محاسبه
- (۲) عهد بستن - عزم و تصمیم - محاسبه - مراقبت
- (۳) عزم و تصمیم - عهد بستن - مراقبت - محاسبه
- (۴) عزم و تصمیم - عهد بستن - محاسبه - مراقبت

۴۳۷. نخستین گام در مسیر بندگی و اطاعت خدا کدام است و میان داشتن عزم و اراده قوی و آسان‌تر رسیدن به هدف، چه رابطه‌ای برقرار است؟

- (۱) عهد بستن با خدا - مستقیم
- (۲) تصمیم و عزم برای حرکت - مستقیم
- (۳) عهد بستن با خدا - معکوس
- (۴) تصمیم و عزم برای حرکت - معکوس

۴۳۸. آیه شریفه ﴿وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ...﴾ به کدام‌یک از گام‌های کمال اشاره دارد و خداوند آن را تجلی چه چیزی معرفی کرده است؟

- (۱) گام نخستین برای حرکت در مسیر کمال - از نشانه‌های عهد راستین است.
- (۲) نخستین گام انسان در مسیر قرب خداوند - از نشانه‌های اراده انسان است.
- (۳) دومین گام برای حرکت در مسیر کمال - از نشانه‌های اراده انسان است.
- (۴) دومین گام انسان در مسیر قرب خداوند - از نشانه‌های عهد راستین است.

۴۳۹. آدمی با آنچه را که انتخاب کرده است، عملی می‌سازد و در یک برنامه‌ریزی دقیق، است.

- (۱) عهد بستن با خدا - عزم مقدم بر عهد بستن با خدا
- (۲) اراده و عزم - عزم مقدم بر عهد بستن با خدا
- (۳) اراده و عزم - عهد بستن مقدم بر عزم
- (۴) عهد بستن با خدا - عهد بستن مقدم بر عزم

۴۴۰. اینکه گفته می‌شود، خداوند راه‌رستگاری ما را قرین رضایت خود ساخته است، به چه معناست و در نظر گرفتن خشنودی خدا، مربوط به کدام مرحله عبودیت است؟

- (۱) زمانی انسان به سعادت می‌رسد که با بندگی خدا رضایت او را کسب کند - عهد بستن با خدا
- (۲) زمانی انسان به سعادت می‌رسد که با بندگی خدا رضایت او را کسب کند - عزم برای حرکت
- (۳) وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر سعادت و خوشبختی خود گام برداریم - عهد بستن با خدا
- (۴) وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر سعادت و خوشبختی خود گام برداریم - عزم برای حرکت

۴۴۱. از دیدگاه امام کاظم (ع)، بهترین توشه مسافر کوی حق تعالی چیست و قدم گذاشتن در راه سعادت، مرتبط با چیست؟

- (۱) عزم و اراده‌ای که با آن خواستار خداوند شده باشد - تصمیم و عزم برای حرکت
- (۲) گشودن گره از کار فرو بسته مؤمن است - تصمیم و عزم برای حرکت
- (۳) گشودن گره از کار فرو بسته مؤمن است - عهد بستن با خدا
- (۴) عزم و اراده‌ای که با آن خواستار خداوند شده باشد - عهد بستن با خدا

۴۴۲. خداوند متعال در سوره مبارکه فتح آیه ۱۰، در پاسخ به عمل کدام گروه به ایشان وعده داده است: «به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد»؟

- (۱) هر کس که نسبت به عهدی که با خدا بسته است وفا کند.
- (۲) آنان که برای حفظ عهدشان با خود از خویش حساب بکشند.
- (۳) گروهی که سوگندهای خویش را به بهای اندک نفروشند.
- (۴) افرادی که در عزم و تصمیم‌شان ثابت قدم مانده باشند.

۴۴۳. اگر از ما سؤال شود «در بستن عهد با خدا بهتر است چه مسئله‌ای را مورد توجه قرار دهیم؟» در پاسخ چه می‌گوییم؟

- (۱) در نظر گرفتن ظرفیت و انتخاب فرصت مناسب در بستن عهد
- (۲) انتخاب فرصت مناسب در بستن عهد و تجدید عهد در زمان‌های معین
- (۳) در نظر گرفتن ظرفیت و تجدید عهد در زمان‌های معین
- (۴) انتخاب فرصت مناسب در بستن عهد و مراقبت از عهد در طول مسیر

۴۴۴. بنا به فرموده امام علی (ع) چه چیز موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها می‌شود و برای جلوگیری از این آفت، چه اقدامی لازم است؟

(۱) تأخیر در عمل - عهد بستن به موقع با خدا

(۲) گذشت ایام - مراقبت

(۳) تأخیر در عمل - مراقبت

(۴) گذشت ایام - عهد بستن به موقع با خدا

۴۴۵. در مسیر تقرب، پس از مراقبت نوبت به چه گامی می‌رسد و در این مرحله، انسانی که سستی کرده است چه باید بکند؟

(۱) عهد بستن با خدا - تجدید عهد

(۲) محاسبه و ارزیابی - تجدید عهد

(۳) محاسبه و ارزیابی - سرزنش و عتاب خود

(۴) عهد بستن با خدا - سرزنش و عتاب خود

۴۴۶. کسی که عهد می‌بندد هر روز پس از نماز صبح، یک صفحه قرآن بخواند، علاوه بر مراقبت کدام مورد را باید از سر راه بردارد؟

(۱) نباید این کار را به زمان آینده و وقت دیگری موکول کند.

(۲) در برابر مشکلات و سختی‌های انجام این کار بایستد.

(۳) عواملی را که سبب سستی در اجرای این تصمیم می‌شود را از سر راه بردارد.

(۴) از تنبلی بپرهیزد و با اراده، تصمیم خود را عملی سازد.

۴۴۷. کدام یک از مراحل زیر مقدم بر «محاسبه و ارزیابی» است و اگر خودمان در این دنیا به حساب خود نرسیم چه اتفاقی برایمان خواهد افتاد؟

(۱) مراقبت - در قیامت به‌طور جدی اعمال ما را محاسبه خواهند کرد.

(۲) عزم برای حرکت - در قیامت به‌طور جدی اعمال ما را محاسبه خواهند کرد.

(۳) عهد بستن با خدا - راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را در پیش خواهیم گرفت.

(۴) مراقبت - راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را در پیش خواهیم گرفت.

۴۴۸. در اسوه قرار دادن پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)، مهم‌ترین نکته‌ای که باید مورد توجه قرار گیرد، چیست؟

(۱) رسیدن به مقصد و دریافت موفقیت و پیروزی

(۲) پیروی از آنان و رسیدن سریع‌تر به مقصد

(۳) مانند آنان عمل کردن و از تجربه آنان استفاده کردن

(۴) پیروی از آنان و به‌دست آوردن رستگاری و نجات

۴۴۹. از آنجایی که یک حسابرسی بزرگ در قیامت در پیش داریم، توصیه هدایت‌بخش پیامبر اکرم (ص) در این خصوص چیست؟

(۱) «ثَمَرَةُ الْمَحَاسِبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ»

(۲) «حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا»

(۳) «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ»

(۴) «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ»

۴۵۰. وجود چه عاملی ضامن اطمینان نسبت به موفقیت‌آمیز بودن راه درست است و این عامل چه اثری را به دنبال دارد؟

(۱) اسوه و الگو که به حرکت سرعت می‌دهد.

(۲) اسوه و الگو که رسیدن به هدف را قطعی می‌کند.

(۳) اراده و تصمیم قاطع که به حرکت سرعت می‌دهد.

(۴) اراده و تصمیم قاطع که رسیدن به هدف را قطعی می‌کند.

۴۵۱. اسوه بودن بزرگان دین در چه اموری است و برترین اسوه چه کسی یا کسانی هستند؟

(۱) به‌طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می‌کنند. - پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)

(۲) به‌طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می‌کنند. - پیامبر (ص)

(۳) همواره برای بشر خوب و بارز باشند. - پیامبر (ص)

(۴) همواره برای بشر خوب و بارز باشند. - پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)

۴۵۲. بر اساس فرمایش امیرالمؤمنین درباره چگونگی پیروی از ایشان، اگر بگوییم ما توانایی داریم مانند ایشان قناعت کنیم چگونه سخنی گفته‌ایم و چگونه می‌توان آن حضرت را یاری نمود؟

(۱) درست - با پرهیزکاری، کوشش، عفت و درستکاری

(۲) درست - با کسب نور علم ایشان و تبعیت از فرمان‌ها

(۳) نادرست - با پرهیزکاری، کوشش، عفت و درستکاری

(۴) نادرست - با کسب نور علم ایشان و تبعیت از فرمان‌ها

۴۵۳. قرآن کریم در آیه ۲۱ سوره احزاب، تعبیر «نیکوترین اسوه» را برای چه کسی یا کسانی به کار برده است و در وضع اسوه برای خود به ترتیب کدام یک درست و نادرست است؟

(۱) رسول خدا (ص) - پیروی نمودن در حد توان - عین او بودن

(۲) اهل بیت (ع) - پیروی نمودن در حد توان - عین او بودن

(۳) رسول خدا (ص) - عین او بودن - در حد او بودن

(۴) اهل بیت (ع) - عین او بودن - در حد او بودن

۴۵۴. با توجه به اینکه پیامبر یک انسان معصوم است: چگونه می‌توان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟

(۱) اسوه بودن در اموری است که همواره و با گذشت زمان درک بهتری از آنان به‌دست آمده است.

(۲) چون می‌دانیم، هر کاری که انجام داده، درست و مطابق دستورات الهی بوده، عین ایشان عمل کنیم.

(۳) در حد توان از ایشان پیروی کرده و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

(۴) باید عین او باشیم و تمام تلاش خود را انجام دهیم که در همان حد عمل کنیم.

۴۸۶. اگر بگوییم یادآوری روز قیامت در محاسبه و ارزیابی مؤثر است، سخن گفته‌ایم و اگر پس از محاسبه و ارزیابی معلوم شود که ناموفق بوده‌ایم، ابتدا باید

- (۱) نادرستی - دوباره با خداوند عهد و پیمان ببندیم.
(۲) درستی - خود را مورد عتاب قرار دهیم.
(۳) نادرستی - خود را مورد عتاب قرار دهیم.
(۴) درستی - دوباره با خداوند عهد و پیمان ببندیم.

۴۸۷. با توجه به فرمایش امیرالمؤمنین علی (ع)، کدام گزینه از سؤالات خداوند درباره اعمال انسان نیست؟

- (۱) آیا به یاد خدا و سپاس از او بودی؟
(۲) آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟
(۳) آیا گره از کار فروبسته مؤمنی گشودی؟
(۴) آیا بر عهد و پیمان خود با خدا پابرجا بودی؟

۴۸۸. رسیدن به هدف چگونه برای انسان آسان می‌گردد و چه ثمره‌ای دارد؟

- (۱) تصمیم برای حرکت - سختی‌ها را تحمل می‌کند.
(۲) عزم راسخ - سختی‌ها را تحمل می‌کند.
(۳) تصمیم برای حرکت - سرنوشت را به‌دست حوادث نمی‌سپارد.
(۴) عزم راسخ - سرنوشت را به‌دست حوادث نمی‌سپارد.

۴۸۹. زیرک‌ترین افراد از دیدگاه حضرت علی (ع)، چه کسی است و شب‌های قدر بهترین زمان برای چه کاری می‌باشند؟

- (۱) کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد. - تصمیم و عزم
(۲) کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد. - محاسبه و ارزیابی
(۳) کسی که فراوان به یاد مرگ است و بهتر از دیگران خود را آماده می‌کند. - محاسبه و ارزیابی
(۴) کسی که فراوان به یاد مرگ است و بهتر از دیگران خود را آماده می‌کند. - تصمیم و عزم

۴۹۰. امیرالمؤمنین علی (ع) کسی را که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد معرفی می‌کنند و این مسئله گام در مسیر بندگی به حساب می‌آید.

- (۱) زیرک‌ترین انسان - مهم‌ترین
(۲) عاقل‌ترین انسان - آخرین
(۳) زیرک‌ترین انسان - آخرین
(۴) عاقل‌ترین انسان - مهم‌ترین

۴۹۱. با دقت نظر در آیه شریفه قرآن: خداوند بی‌بهرگی افراد در آخرت را معلول زیر پا گذاشتن کدام گام از کمال بیان کرده است و ضامن باقی ماندن بر این گام کدام است؟

- (۱) گام دوم - باقی ماندن در این گام متوقف بر محاسبه مستمر است.
(۲) گام اول - باقی ماندن در این گام متوقف بر محاسبه مستمر است.
(۳) گام دوم - باقی ماندن در این گام متوقف بر مراقبت مستمر است.
(۴) گام اول - باقی ماندن در این گام متوقف بر مراقبت مستمر است.

۴۹۲. امام علی (ع) با بیان اینکه از دنیا تنها به دو لباس کهنه و دو قرص نان کفایت کرده‌اند، در صدد تبیین چه مفهومی هستند؟

- (۱) اسوه بودن معصومین در اموری است که همواره برای بشر خوب و بارزش بوده‌اند.
(۲) ما باید دقیقاً آنچه این بزرگواران در حیات خویش عمل کردند را الگوی خود بدانیم.
(۳) اسوه بودن پیامبر و ائمه (ع) به معنای این نیست که ما عین ایشان بشویم.
(۴) خداوند در قرآن پیامبر را به عنوان الگو و ایشان ائمه را به عنوان الگو معرفی کردند.

(ویژه‌انسانی)

برای انفجار... تست‌های دشوار یا نکته‌دار برای ارتقای درصد

۴۹۳. اینکه انسان سرنوشت را به‌دست حوادث نسپارد «تصمیم و عزم برای حرکت است» که بر عهد بستن با خداست.

- (۱) معلول - مقدم (۲) معلول - مؤخر (۳) علت - مقدم (۴) علت - مؤخر

۴۹۴. میان داشتن عزم و اراده قوی و وصول آسان به هدف چه رابطه‌ای برقرار است و اولین گام در مسیر قرب الهی کدام است؟

- (۱) معکوس - عزم برای حرکت (۲) مستقیم - عزم برای حرکت (۳) معکوس - عهد بستن با خدا (۴) مستقیم - عهد بستن با خدا

۴۹۵. در رابطه با «تصمیم و عزم برای حرکت» چند مورد صحیح است؟

- الف) دستیابی به اهداف بزرگ‌تر معلول عزم قوی‌تر بوده و این گام پیش از عهد بستن است.
ب) عزم به معنی اراده و تصمیم است که استواری بر هدف از علت‌های وجود آن به‌شمار می‌رود.
ج) از آثار وجود عزم، شکیبایی بر هدف است و آدمی با عزم خویش است که با خدا عهد می‌بندد.
د) انسان با عزم خویش آنچه را برگزیده عملی خواهد کرد چراکه عزم به‌معنای اراده است.
(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۴۹۶. بین ظلم به خود و ناخشنودی خدا چه رابطه‌ای برقرار است و خشنودی خداوند، در کدام مرحله از آهنگ سفر مورد نظر قرار می‌گیرد؟

- (۱) معلولیت - عهد بستن با خدا (۲) معلولیت - تصمیم و عزم برای حرکت
(۳) علت - عهد بستن با خدا (۴) علت - تصمیم و عزم برای حرکت

۴۹۷. رضایت خدا معلول و سستی کردن در علت عتاب و سرزنش خود است.

- (۱) باقی ماندن بر پیمان - مراقبت (۲) عهد بستن با خدا - محاسبه
(۳) باقی ماندن بر پیمان - محاسبه (۴) عهد بستن با خدا - مراقبت

۴۹۸. «استحکام بیشتر عهد و به فراموشی نسپردن آن» اصلی اقدامی است که عبارت است از

- (۱) معلول - مراقبت (۲) معلول - تکرار عهد (۳) علت - مراقبت (۴) علت - تکرار عهد

۴۹۹. کلام نورانی امام علی (ع) کدام گام از گام‌های کمال را با عبارت «وَقَفَّ عَلَى عُيُوبِهِ» در ارتباط می‌داند و این ارتباط در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- (۱) گام چهارم - این گام نقش علت را برای عبارت موجود در سؤال ایفا می‌کند.
(۲) گام سوم - از این گام می‌توان به عنوان علت برای عبارت سؤال یاد کرد.
(۳) گام چهارم - این گام نقش معلول را برای عبارت موجود در سؤال ایفا می‌کند.
(۴) گام سوم - از این گام می‌توان به عنوان معلول برای عبارت سؤال یاد کرد.

۵۰۰. هر یک از عبارت‌هایی که در پی می‌آیند، در صدد تشریح و توضیح کدام موضوع می‌باشند؟

- «وَقَفَّ عَلَى عُيُوبِهِ وَ أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ»

- «صَلَّحُ النَّفْسِ»

- «خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد.»

- (۱) «حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ» - «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ» - کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیز می‌فروشند.
(۲) «حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ» - «إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ» - کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیز می‌فروشند.
(۳) «وَ اصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ» - «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ» - آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست.
(۴) «وَ اصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ» - «إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ» - آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست.

۵۰۱. عبارات شریفه «وَ اصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ»، «از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها» و «حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ» به ترتیب مرتبط با کدام گزاره‌های زیر است؟

- (۱) یوسف (ع) - گذر زمان - باهوش‌ترین مؤمنان
(۲) لقمان (ع) - پیمان‌شکنی - باهوش‌ترین مؤمنان
(۳) یوسف (ع) - پیمان‌شکنی - زیرک‌ترین انسان
(۴) لقمان (ع) - گذر زمان - زیرک‌ترین انسان

۵۰۲. کدام عناوین با عبارت‌های مربوط به خود مناسبت دارند؟

الف) یاری امام توسط مأموم - پرهیزکاری، کوشش، عفت و درستکاری

ب) اسوه بودن بزرگان - امور طبیعی و تحولات صنعتی

ج) «اسوة حسنة» - اهل بیت (ع)

د) تکرار عهد و پیمان - استحکام بیشتر عهد

- (۱) الف، ج (۲) الف، د (۳) ب، ج (۴) ب، د

حالا کنکور... سنجش در حد و اندازه کنکورهای سال‌های گذشته

(خارج ۱۴۰۱)

۵۰۳. اسوه بودن پیامبر اکرم (ص) و چگونگی بهره‌گیری از ایشان در کدام مورد بیان شده است؟

- (۱) چون همه کارهای ایشان مطابق دستور الهی بوده، باید مانند ایشان عمل نماییم.
(۲) لازم است در حد امکان از ایشان پیروی نموده و خود را به سیره ایشان نزدیک‌تر نماییم.
(۳) در توزیع اوقات شبانه‌روز مطابق با روش ایشان زمان خود را به دو دسته عبادت و کار تقسیم کنیم.
(۴) در اموری که همواره برای بشر ارزش هستند و با تحولات طبیعی تغییر می‌کنند از ایشان پیروی کنیم.

(ریاضی ۱۴۰۱)

۵۰۴. کدام مورد، ثمره محاسبه اعمال است و در کلام امیرالمؤمنین (ع) به کدام ثمرات آن اشاره شده است؟

- (۱) سرزنش و عتاب شخص به خودش - استقال الذنوب و اصلاح العیوب
(۲) سرزنش و عتاب شخص به خودش - حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا
(۳) شناخت عوامل موفقیت و عدم موفقیت - استقال الذنوب و اصلاح العیوب
(۴) شناخت عوامل موفقیت و عدم موفقیت - حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا

(تجربی ۱۴۰۱)

۵۰۵. مهم‌ترین ثمره توجه به عبارت قرآنی «رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است»، در کدام مورد آمده است؟

- (۱) الگوهای ایشان را در زبان قرآن به پیروانشان معرفی می‌نماید.
(۲) پیروی از الگوها موجب تسریع در حرکت به سوی هدف می‌شود.
(۳) وجود یک الگو، موفقیت‌آمیز بودن تجربه اولیای الهی را ثابت می‌کند.
(۴) راهنمایی‌های قرآن کریم برای حرکت به سوی هدف را برجسته می‌سازد.

(انسانی ۱۴۰۱)

۵۰۶. عملی ساختن انتخابی که با بهره‌گیری از قدرت تعقل و اختیار انجام شده، با توجه به کدام توصیه امکان‌پذیر می‌شود؟

- (۱) «إِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» (۲) «وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ»
(۳) «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ» (۴) «وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ»

(خارج ۱۴۰۰)

۵۰۷. لقمان حکیم به فرزندش در مورد راه و رسم زندگی چه سفارشی کرده است؟

- (۱) «قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِيَ وَفَرَادَى» (۲) «وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ»
- (۳) «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ» (۴) «أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ»

(انسانی خارج ۱۴۰۰)

۵۰۸. بعد از مرحله دوم گام گذاشتن در مسیر بندگی و قرب الهی و همچنین برای ثابت ماندن در این راه، نوبت کدام عمل فرا می‌رسد؟

- (۱) اگر در انجام عهد خود موفق بوده‌ایم، خوب است خدا را سپاسگزار باشیم.
- (۲) باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد که رضایت خدا را در پی دارد.
- (۳) از خداوند طلب بخشش کنیم و با تصمیم قوی‌تر، دوباره با خداوند عهد ببندیم.
- (۴) با خدای خود پیمان می‌بندد که آنچه را برای رسیدن به این هدف مشخص کرده، انجام دهد.

(ریاضی ۱۴۰۰)

۵۰۹. با توجه به سخن امیرالمؤمنین (علیه السلام)، گذشت ایام چه آفتی را در پی دارد و کدام اقدام، آن را از سر راه بر می‌دارد؟

- (۱) از هم‌گسیختگی تصمیم‌ها و کارها - باقی‌ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد
- (۲) تاب نیاوردن در برابر تندباد حوادث - باقی‌ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد
- (۳) از هم‌گسیختگی تصمیم‌ها و کارها - انتخاب بهترین زمان‌ها برای عهد بستن با خدا
- (۴) تاب نیاوردن در برابر تندباد حوادث - انتخاب بهترین زمان‌ها برای عهد بستن با خدا

(هنر ۱۴۰۰)

۵۱۰. زیرک‌ترین انسان‌ها از دیدگاه امیرالمؤمنین (علیه السلام) به کدام دستور پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) عمل می‌کنند؟

- (۱) سنت نیکی را در جامعه جاری سازد تا مردم به آن عمل کنند.
- (۲) به حساب خود رسیدگی کنید، قبل از این که به حساب شما برسند.
- (۳) هم‌نشینی که انتخاب می‌کنی، نیک باشد، زیرا او مایه انس تو خواهد بود.
- (۴) فراوان به یاد خداوند هستند و بهتر از دیگران خود را برای دیدار او آماده می‌کنند.

(انسانی ۹۹)

۵۱۱. رعایت دستور نبوی «حاسبوا أنفسكم قبل أن تحاسبوا» با کدام روش علوی، قابل انجام است؟

- (۱) یادش باشد که یک حسابرسی بزرگ در قیامت در پیش دارد و به‌طور جدی اعمالش در قیامت محاسبه خواهد شد.
- (۲) سالی یک بار که بهترین زمان آن شب‌های قدر ماه مبارک رمضان است، برنامه سالانه خود را مرور نماید.
- (۳) خود را سرزنش کند و مورد عتاب قرار دهد تا در مورد اعمال خود و بندگان هرچه بیشتر دقت نماید.
- (۴) چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و از نفس خود سؤال کند.

(ریاضی ۹۹)

۵۱۲. محاسبه و ارزیابی اعمال چگونه موجب سعادت و اصلاح نفس خواهد شد؟

- (۱) «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعَدَ» (۲) «ثَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ»
- (۳) «وَوَقَفَ عَلَىٰ عُيُوبِهِ وَ أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ» (۴) «حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا»

(تجربی ۹۹)

۵۱۳. کدام مورد، ثمره رعایت دستور «حاسبوا أنفسكم قبل أن تحاسبوا» را بیان نموده است؟

- (۱) «ادْمَأْزَاقُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ» (۲) «النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا»
- (۳) «إِنَّهُمْ لَنْ يَفْتَرِقُوا حَتَّىٰ يَرِدَا عَلَى الْخَوْضِ» (۴) «اسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَ أَصْلَحَ الْعُيُوبَ»

(هنر ۹۹)

۵۱۴. مخاطب عبارت شریفه «... خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد و آن‌ها را پاک نمی‌سازد...» کدام گروه از افراد هستند؟

- (۱) اموال یتیمان را به ناحق تصاحب می‌کنند و ربا می‌خورند.
- (۲) پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشند.
- (۳) گذشت ایام موجب از هم‌گسیختگی کارها و تصمیم‌های آنان می‌شود.
- (۴) کسانی که زر و سیم می‌اندوزند و در حق دیگران ظلم و ستم روا می‌دارند.

(زبان ۹۹)

۵۱۵. کدام مورد، یکی از آثار اراده و تصمیم قوی برای انجام کارها را بیان نموده و حال صاحبان این اراده قوی در مقابل مشکلات چگونه است؟

- (۱) «وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ» - سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت قدم برمی‌دارند.
- (۲) «فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ» - سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت قدم برمی‌دارند.
- (۳) «وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ» - راه رستگاری را که همان قرب به خداست شناخته و در آن مسیر قدم برمی‌دارند.
- (۴) «فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ» - راه رستگاری را که همان قرب به خداست شناخته و در آن مسیر قدم برمی‌دارند.

(تجربی ۹۸)

۵۱۶. سرنوشت ابدی انسان‌ها بر چه اساسی تعیین می‌شود و برای دستیابی به موفقیت در این مسیر، به ترتیب چه اقداماتی لازم است؟

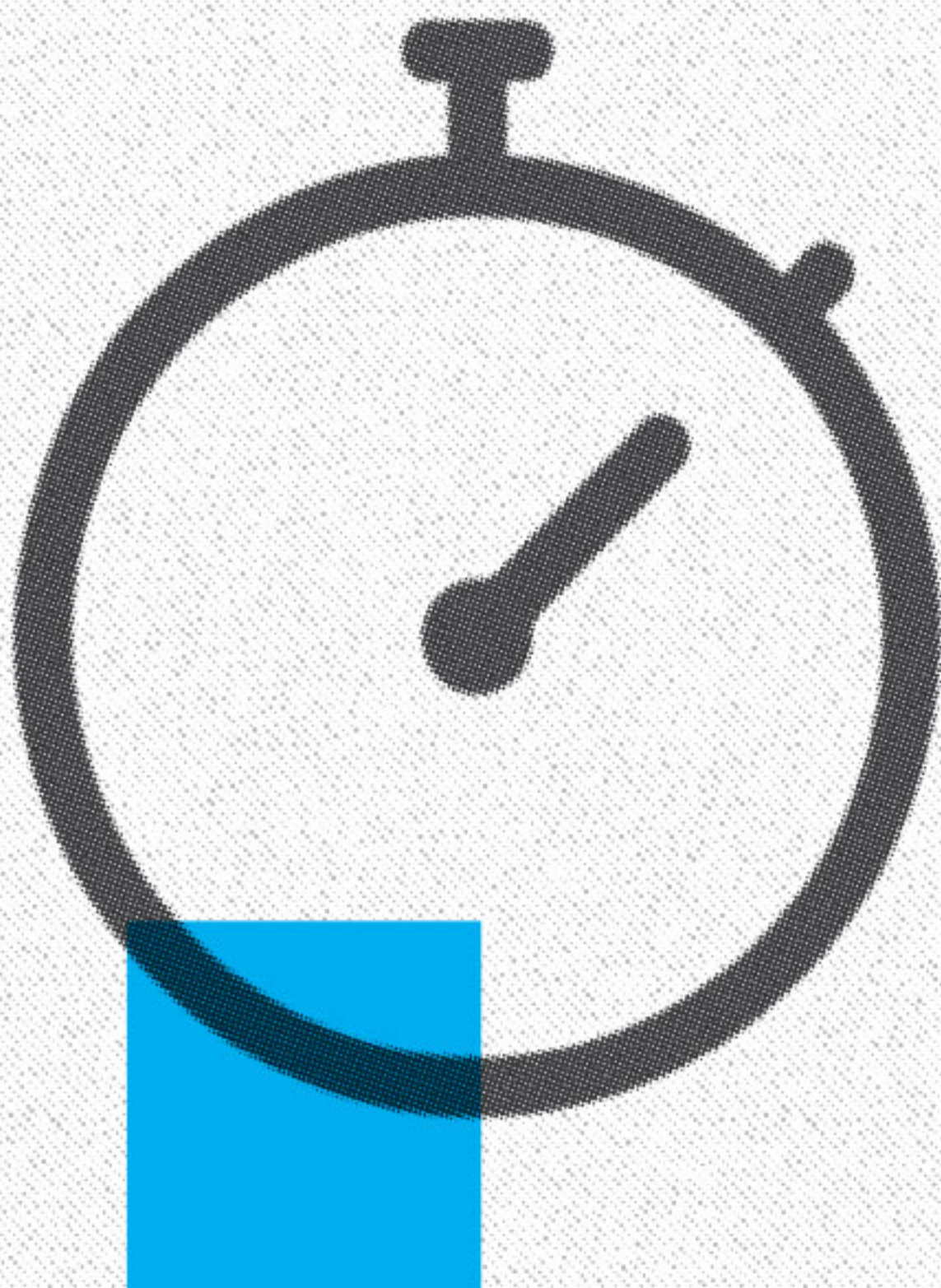
- (۱) رفتار انسان‌ها در دنیا - توکل و عزم
- (۲) اهداف انتخاب‌شده - توکل و عزم
- (۳) رفتار انسان‌ها در دنیا - مراقبت و محاسبه
- (۴) اهداف انتخاب‌شده - مراقبت و محاسبه

(زبان ۹۸)

۵۱۷. امام علی (علیه السلام) می‌فرماید: «گذشت ایام، آفتی در پی دارد»: پیامد این آفات چیست؟

- (۱) موجب کم‌طاقتی و ناشکیبایی افراد می‌شود.
- (۲) افسردگی و یأس را در انسان افزایش می‌دهد.
- (۳) سبب از هم‌گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.
- (۴) سبب فراموشی هدف و کوتاهی در اطاعت خداوند می‌گردد.

آزمون‌ها

۱ تعلیم و تربیت اسلامی

آزمون تألیفی ۱

۱۱۷۸. عبارت قرآنی ﴿و اصبر علی ما اصابک...﴾ از سفارش‌های لقمان حکیم به فرزند خود پیرامون چه موضوعی است؟ و به کدام اقدام برای گام برداشتن در مسیر بندگی اشاره دارد؟

- ۱) انتخاب هدف اصلی - تصمیم و عزم برای حرکت
- ۲) انتخاب هدف اصلی - مراقبت
- ۳) راه‌ورسم زندگی - تصمیم و عزم برای حرکت
- ۴) راه‌ورسم زندگی - مراقبت

۱۱۷۹. سستی در کدام اقدام سرزنش خودمان را به دنبال خواهد داشت و از نظر امام علی (ع)، زیرک‌ترین مؤمنان چه کسانی هستند؟

- ۱) مراقبت - از خود و عمل خود حساب می‌کشند.
- ۲) مراقبت - فراوان به یاد مرگ‌اند.
- ۳) محاسبه - از خود و عمل خود حساب می‌کشند.
- ۴) محاسبه - فراوان به یاد مرگ‌اند.

۱۱۸۰. حدیث «ما احب الله من عساه» با کدام آیه، هم‌مفهوم است و سخن گهربار امام صادق (ع) که می‌فرمایند: «قلب انسان حرم خداست: در حرم خدا غیر خدا را جا ندهید»، به چه مفهومی اشاره دارد؟

- ۱) ﴿و من الناس من یخذ من دون الله انداداً یحبونهم کحب الله﴾ - محبت به خدا
- ۲) ﴿و من الناس من یخذ من دون الله انداداً یحبونهم کحب الله﴾ - پیروی از خدا
- ۳) ﴿قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحبکم الله...﴾ - پیروی از خدا
- ۴) ﴿قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحبکم الله...﴾ - محبت به خدا

۱۱۸۱. امام سجاد (ع) دل به کسی جز خدا ندادن را نتیجه چه دانسته‌اند و سخن امام صادق (ع) که می‌فرمایند: «قلب انسان حرم خداست...» به چه مفهومی اشاره دارد؟

- ۱) انس گرفتن با خدا - پیروی از خدا
- ۲) انس گرفتن با خدا - محبت به خداوند
- ۳) چسیدن لذت دوستی با خدا - پیروی از خدا
- ۴) چسیدن لذت دوستی با خدا - محبت به خداوند

۱۱۸۲. حکم کسی که بخواهد قبل از اذان ظهر به مسافرت بیش از ۴ فرسخ برود و کمتر از ۱۰ روز در آنجا بماند، و یا بعد از ظهر مسافرت کند، به ترتیب چیست؟

- ۱) می‌تواند صبحانه خورده و حرکت کند. - نباید آن روز را روزه بگیرد. ۲) می‌تواند صبحانه خورده و حرکت کند. - باید آن روز را روزه بگیرد.
- ۳) نمی‌تواند صبحانه خورده و حرکت کند. - نباید آن روز را روزه بگیرد. ۴) نمی‌تواند صبحانه خورده و حرکت کند. - باید آن روز را روزه بگیرد.

۱۱۸۳. عبارت ﴿لعلکم تتقون﴾ نتیجه عمل به کدام یک از واجبات است و کدام مورد از مبطلات روزه است؟

- ۱) ﴿کُتِبَ عَلَیْکُم الصَّیَامُ﴾ - فرو بردن تمام بدن در آب
- ۲) ﴿کُتِبَ عَلَیْکُم الصَّیَامُ﴾ - دروغ بستن بر جانشینان پیامبر (ص)
- ۳) ﴿إِنْ تَنهَی عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ - فرو بردن تمام بدن در آب
- ۴) ﴿إِنْ تَنهَی عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ - دروغ بستن بر جانشینان پیامبر (ص)

۱۱۸۴. اگر بخواهیم برای مفهوم تبرج، یک مبنای روایی بیان کنیم، کدام حدیث در ارتباط با آن بوده و رابطه عفاف و آراستگی چگونه است؟

- ۱) «دو رکعت نماز که با بوی خوش گزارده شود، بهتر از هفتاد رکعت نماز بدون بوی خوش است.» - یکی از جلوه‌های عفاف مربوط به آراستگی است.
- ۲) «دو رکعت نماز که با بوی خوش گزارده شود، بهتر از هفتاد رکعت نماز بدون بوی خوش است.» - یکی از جلوه‌های آراستگی مربوط به عفاف است.
- ۳) «لباس نازک و بدن‌نما نپوشید، زیرا چنین لباسی نشانه سستی و ضعف دینداری فرد است.» - یکی از جلوه‌های عفاف مربوط به آراستگی است.
- ۴) «لباس نازک و بدن‌نما نپوشید، زیرا چنین لباسی نشانه سستی و ضعف دینداری فرد است.» - یکی از جلوه‌های آراستگی مربوط به عفاف است.

۱۱۸۵. کدام گزینه از توصیه‌های مشترک دین به مردان و زنان در حفظ آراستگی و عفاف نیست؟

- ۱) نپوشیدن لباس نازک و بدن‌نما
- ۲) کوتاه کردن ناخن
- ۳) خودآرایی برای دیگران
- ۴) حفظ آراستگی در هنگام عبادت

۱۱۸۶. مورخان غربی کدام مورد را منشأ اصلی گسترش حجاب در جهان می‌دانند و کدام مفهوم پیرامون حجاب در ادیان الهی صحیح است؟

- ۱) ایران باستان - در همه ادیان دیگر و فرهنگ‌ها پوشش زنان به‌عنوان یک اصل پسندیده مطرح بود.
- ۲) اصل مسیحیت - در همه ادیان دیگر و فرهنگ‌ها پوشش زنان به‌عنوان یک اصل پسندیده مطرح بود.
- ۳) ایران باستان - کمتر قوم و ملتی است که زنان آن، پوشش مناسب نداشته باشند و تفاوت‌ها مربوط به چگونگی و حدود پوشش است.
- ۴) اصل مسیحیت - کمتر قوم و ملتی است که زنان آن، پوشش مناسب نداشته باشند و تفاوت‌ها مربوط به چگونگی و حدود پوشش است.

۱۱۸۷. معنای این عبارت «خداوند عزیز است»، چیست و در کدام آیه راه کسب عزت، بندگی و روی آوردن به خدا معرفی شده است؟

- ۱) در مقابل مستکبران و ظالمان شکست‌ناپذیر است. - ﴿لَلَّذِینَ احْسَنُوا الْحُسْنٰی وَ زَیَادَةٌ و لَا یُرْهَقُ وَ جُوهَیْمٌ قَتَرٌ﴾
- ۲) در مقابل مستکبران و ظالمان شکست‌ناپذیر است. - ﴿مَنْ کَانَ یُرِیدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِیْعًا﴾
- ۳) کسی نمی‌تواند در اراده خدا نفوذ کند. - ﴿لَلَّذِینَ احْسَنُوا الْحُسْنٰی وَ زَیَادَةٌ و لَا یُرْهَقُ وَ جُوهَیْمٌ قَتَرٌ﴾
- ۴) کسی نمی‌تواند در اراده خدا نفوذ کند. - ﴿مَنْ کَانَ یُرِیدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِیْعًا﴾

۱۱۸۸. در چه صورتی خواری و ذلت، انسان را احاطه کرده، به طوری که در برابر هر خواست نامشروع درونی و بیرونی، مقاومت خود را از دست می‌دهد؟
 (۱) با پاسخگویی مستمر به خواسته‌ها و تمایلات
 (۲) با بندگی در برابر کسی که مثل خودش است.
 (۳) با فروختن خود به بهایی اندک
 (۴) با شکستن پیمان خود با خداوند

۱۱۸۹. به ترتیب هموار کردن راه رسیدن به بهشت برای خود و فرزندان و سامان دادن زندگی دختران و پسران معلول چیست؟

- (۱) پاکی و پاکدامنی در دوره بلوغ تا ازدواج - عدم داشتن رابطه پنهان و آشکار با جنس مخالف
 (۲) عبادت شخص متأهل - عدم داشتن رابطه پنهان و آشکار با جنس مخالف
 (۳) پاکی و پاکدامنی در دوره بلوغ تا ازدواج - عفاف پیشگی قبل از ازدواج
 (۴) عبادت شخص متأهل - عفاف پیشگی قبل از ازدواج

۱۱۹۰. آن گاه که قرآن کریم همراه با طرح یک استفهام انکاری می‌گوید: «آیا با وجود این نعمت‌ها به باطل ایمان می‌آورند و به نعمت‌های خداوند کفر می‌ورزند؟» کدام هدف از تشکیل خانواده و ازدواج را یادآور می‌شود و کدام عبارت قرآنی هم‌راستا با این هدف مقدس است؟

- (۱) رشد و پرورش فرزندان - ﴿وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً...﴾
 (۲) رشد اخلاقی و معنوی - ﴿وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً...﴾
 (۳) رشد و پرورش فرزندان - ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ...﴾
 (۴) رشد اخلاقی و معنوی - ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ...﴾

۱۱۹۱. در آیات ابتدایی سورة مبارکه «الرحمن» می‌خوانیم: ﴿الْزَحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ﴾ ترتیب بیان این آیات چه مفهومی را می‌رساند؟

- (۱) ارزش علم، معلم و تعلیم در اسلام را می‌رساند.
 (۲) معلم باید پیرو خدا و قرآن باشد و خالصانه تعلیم دهد.
 (۳) معلمی شغل خدا و انبیا و یک کار مقدس است.
 (۴) استاد باید رسالت خود را الهی، نبوی و علوی بداند.

۱۱۹۲. اینکه قرآن به فقها دستور می‌دهد که «پس از تحصیل به منطقه قبلی خود مراجعه کنند» نشان می‌دهد که معلم باید چه صفتی داشته باشد؟

- (۱) سابقه نیک داشته باشد.
 (۲) صمیمی و بامحبت باشد.
 (۳) سوز و حرص داشته باشد.
 (۴) آماده پاسخگویی باشد.

۱۱۹۳. از حدیث امام علی (ع) «لَوْ كُشِفَ لِي الْغِطَاءُ ازددت یقیناً» به ضرورت وجود کدام یک از صفات در معلم پی می‌بریم.

- (۱) بصیرت و شناخت عمیق داشته باشد.
 (۲) ایمان محکم داشته باشد.
 (۳) صراحت لهجه داشته باشد.
 (۴) توکل داشته باشد.

۱۱۹۴. لازمه بهره‌مندی از علوم و ادراکات ویژه، قلب پاک و باتقواست. در کدام آیه قرآن به بهره‌مندی یکی از انبیای الهی از این علوم اشاره می‌شود؟

- (۱) ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُم جَزَاءً وَكَانَ سَعِيكُم مَّشْكُورًا﴾
 (۲) ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَبَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِي﴾
 (۳) ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَّبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِّن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾
 (۴) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

۱۱۹۵. کدام مورد از اصول منحصر به فرد اسلام در مدیریت است و کمک به مسئولین جدید در کارها باید بر چه اساسی باشد؟

- (۱) اعتماد به نفس داشتن - ایمان
 (۲) اعتماد به نفس داشتن - علم
 (۳) از همان روز نصب، عزل خود را پیش‌بینی کنند - ایمان
 (۴) از همان روز نصب، عزل خود را پیش‌بینی کنند - علم

۱۱۹۶. اینکه بگوییم «اسلام به طرفداران خود هم غذای فکری می‌دهد...» و «لزوم عمل کردن واعظ به گفته‌هایش» به ترتیب از کدام عبارات قرآنی دریافت می‌گردد؟

- (۱) ﴿ادْعَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ﴾ - ﴿وَاجَادِلْهُمْ بَالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾
 (۲) ﴿وَالْمَوْعِظَةُ الْحَسَنَةُ﴾ - ﴿وَاجَادِلْهُمْ بَالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾
 (۳) ﴿ادْعَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ﴾ - ﴿وَالْمَوْعِظَةُ الْحَسَنَةُ﴾
 (۴) ﴿وَالْمَوْعِظَةُ الْحَسَنَةُ﴾ - ﴿ادْعَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ﴾

۱۱۹۷. اینکه خداوند به رسول اکرم (ص) می‌فرماید ﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعِزِّمِنَ الرِّسَالِ﴾ کدام وظیفه معلم را بیان می‌کند؟

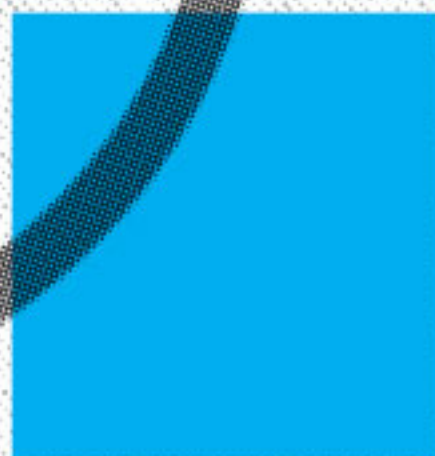
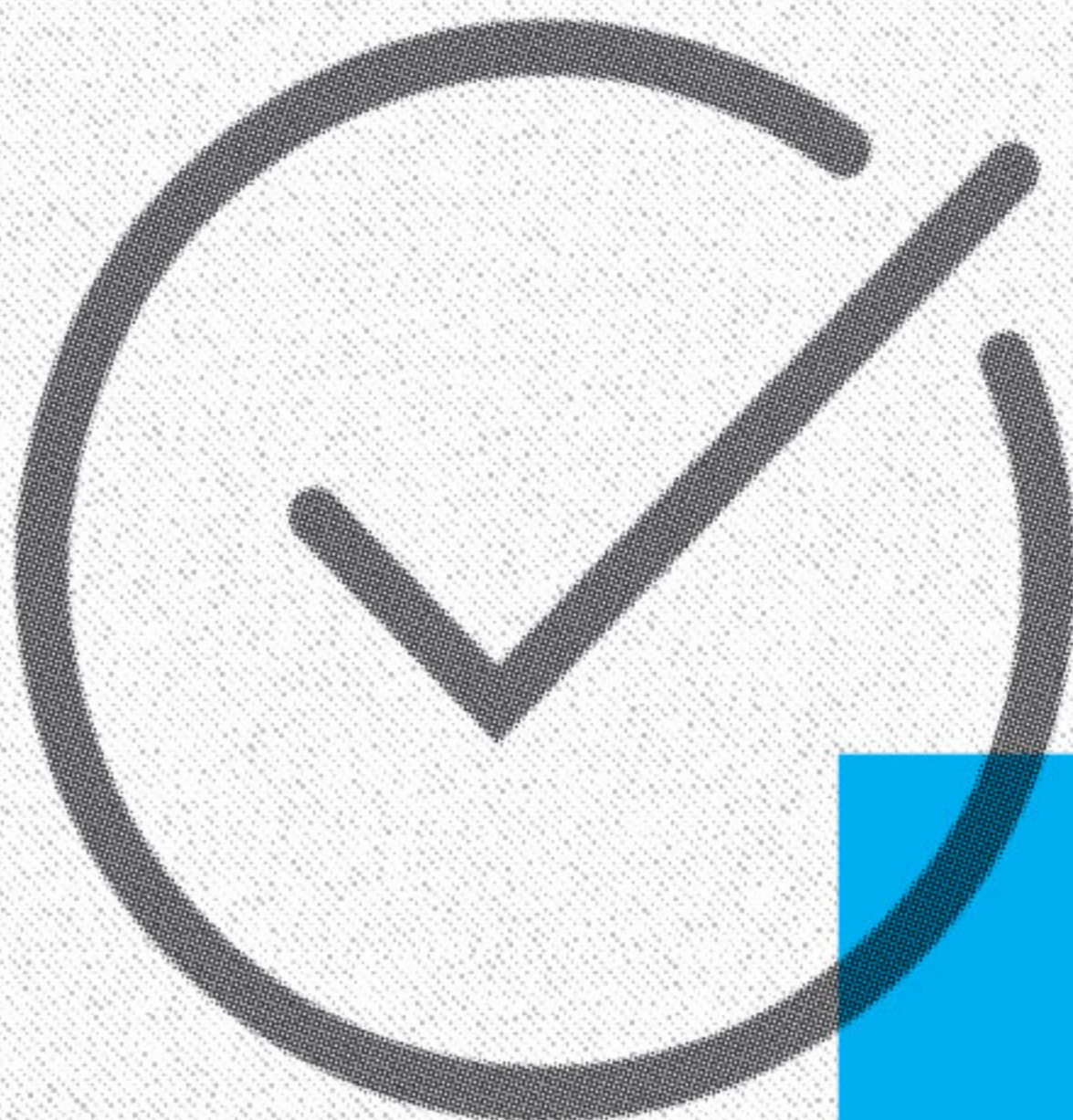
- (۱) توجه به آثار جنبی رفتار
 (۲) آموختن از هر شخص یا هر چیزی
 (۳) شهادت در گفتن «نمی‌دانم»
 (۴) آشنایی با مشکلات دیگران

۱۱۹۸. این عقیده و باور متوکلان که «خداوند آینده‌هایی را می‌بیند که ما نمی‌بینیم و به مصلحت‌هایی توجه دارد که ما درک نمی‌کنیم» کدام مفهوم را ایجاب می‌نماید؟

(ویژه گروه علوم انسانی)

- (۱) روی آوردن به درگاه الهی و پناه بردن به او به هنگام گرفتار آمدن به مصائب
 (۲) انجام دادن مسئولیت خویش به نحو احسن برای رسیدن به نتیجه مطلوب
 (۳) اعتماد خالصانه بر خداوند و فهم ناتوانی مخلوقات در جلوگیری از خواست خداوند
 (۴) چشم‌پوشی از ابزار و اسباب، برای دستیابی به نیازها و خواسته‌های خویش

پاسخنامه

پاسخنامه تشریحی

پاسخنامه تشریحی فصل اول

۱. اینکه معلم نیاز به تأمین نیازهای زندگی دارد، اما هیچ‌گاه به کار مهمش از دریچه مادیات نمی‌نگرد، از ارزش‌های معلمی نیست. (صفحه ۱۶)
۲. سیزده آیه در قرآن به سؤال‌هایی که مردم از پیامبر اکرم (ص) اختصاص یافته که با کلمه «یَسْأَلُونَكَ» همراه است. معلمی یک کار مقدس محسوب می‌شود، زیرا عبادتی چندمنظوره است. (صفحات ۱۷ و ۱۶)
۳. در قرآن برای توصیف انبیا، عبارات متعددی به کار رفته: ولی آنچه بیش از همه استفاده شده، تعبیر «یَعْلَمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب، حکمت و تزکیه بوده است. (صفحات ۱۶ و ۱۷)
۴. در گام اول، نوع نگاه ما به شغل معلمی است که می‌تواند در تعلیم و تربیت و انجام این مسئولیت بزرگ اثرگذار باشد. (صفحه ۱۶)
۵. کلمه معلم بار معنایی خاصی دارد و واژه‌ای مقدس است: بنابراین تقلیل مفهوم معلمی به یک شغل ساده، کوتاه‌بینی است. (صفحه ۱۷)
۶. عده‌ای از مبلغین در دام دربار افتاده بودند و با دریافت مبالغی، در دستگاه فاسد دربار حضور یافتند. آیت‌الله گلپایگانی خطاب به آن‌ها این سخن را فرمود. (صفحه ۱۸)
۷. پیامبر (ص): «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.» در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون معلم، مربی یا پدر یاد شده است. (صفحه ۱۸)
۸. «ربوبیت» زمانی کامل است که براساس علم، حکمت و مصلحت و رحمت باشد که خداوند همه را دارد. (صفحه ۱۹)
۹. معلم تنها علم خود را منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با رفتار، گفتار و اخلاق خود به دیگران منتقل کند. آن زمان که شاگرد به یأس گرایش پیدا می‌کند، روح امید را در او بدمد. (صفحه ۱۸)
۱۰. عالم ربّانی، یعنی عالمی که سروکارش با پروردگار، در راه خدا و برای خدا و با اسلوب و اخلاق خداپسندانه تعلیم می‌دهد، از خداوند متعال صفت ربوبیت را می‌گیرد و به دیگران منتقل می‌کند. (صفحات ۱۹ و ۲۰)
۱۱. در برابر مهندسانی که مسئول ذوب مواد هستند، معلم نیز با اخلاق، رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند می‌کند. (صفحه ۲۰)
۱۲. در برابر گروهی از مهندسان که مسئول قطعه‌سازی و طراحی قطعات هستند، معلم با تدریس و تعلیم و تربیت، شاگرد را می‌سازد. (صفحه ۲۰)
۱۳. زحمت تربیت انسانی که قابلیت رشد بی‌نهایت دارد، با زحمت و تلاش برای ارتقای وسیله‌ای که رشد محدودی می‌کند، قابل قیاس نیست. (صفحه ۲۱)
۱۴. اگر گوهر انسانیت نابود و مغفول شود، انسان از حیوانات هم پست‌تر می‌شود، دلیل این انحراف را قرآن غفلت می‌داند: «وَلَنُكَلِّمَهُمُ الْغَافِلُونَ» (صفحه ۲۱)
۱۵. ایمان به تنهایی کافی نیست، بلکه هدایت الهی باید تداوم داشته باشد. عده‌ای از محرومان غافل‌اند: «وَلَمْ نَكُ نَطْعَمُ مَسْكِينَ» و افراد مسکین را اطعام نمی‌کردیم. (صفحه ۲۲)

۱۶. ۱ امام حسین (ع) صد دینار به معلم فرزندش هدیه داد. علم حقیقی نگاه انسان را توحیدی می‌کند: «ثَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ: ثَمَرَةُ عِلْمٍ، شَنَاخَتُ خِدَاسَتٍ» و همچنین «ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعِبَادَةُ: ثَمَرَةُ عِلْمٍ، بِنْدُغِي خِدَاسَتٍ». (صفحات ۱۹ و ۲۴)
۱۷. ۳ سخن آیت‌الله مشکینی مرتبط با ارزش «کلاس‌داری را ساده ننگریم». است. (صفحه ۲۳)
۱۸. ۳ براساس آیات قرآن، یکی از شاخصه‌ها و اهداف بزرگ حضرت موسی (ع) نجات بنی‌اسرائیل از شرّ فرعون بود. پیامبر اسلام (ص) بهای آزادی کسانی را که در جنگ اسیر می‌شدند، آموزش خواندن و نوشتن بر ده نفر از مسلمانان قرار داد. (صفحات ۲۴ و ۲۸)
۱۹. ۲ نشانه فقیه آن است که مردم را از شرّ دشمنانشان آزاد سازد: «وَأَنْقُذَهُمْ مِنَ أَعْدَائِهِمْ» (صفحه ۲۴)
۲۰. ۴ گرفتن مدرک و عنوان نشانه بلوغ عقل و کمال انسانیت نیست، زیرا تعلیمات عالم ربّانی باید حیات‌آفرین و نجات‌بخش باشد. (صفحه ۲۵)
۲۱. ۳ در آموزش محدودیت مکانی وجود ندارد، پیامبر (ص) می‌فرمایند: «لَوْ كَانَ الْعِلْمُ مَنْوُوطًا بِالثَّرَا لَتَنَاولَهُ رِجَالٌ مِنْ فَارِسٍ» امام باقر (ع): «تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم‌دهنده امور نیک استغفار می‌کنند.» (صفحات ۱۹ و ۲۵)
۲۲. ۱ مقصود از حیاتی که با دعوت انبیا فراهم می‌آید، حیات حیوانی نیست، بلکه مقصود حیات فکری، عقلی، معنوی، اخلاقی، اجتماعی و در یک کلام حیات انسان در تمام زمینه‌هاست. (صفحه ۲۷)
۲۳. ۲ خداوند با بیان داستان عزیر (ع) ثابت می‌کند که برای فراگیری یک نکته، مرگ صدساله هم ارزشمند است. (صفحات ۲۶ و ۲۷)
۲۴. ۳ اطاعت از فرامین خدا و انبیا، رمز رسیدن به زندگی پاک و طیب است. اگر به این آموزه‌ها، تنها به انتقال اطلاعات و علوم اکتفا کنیم، معلوم نیست بهره‌گیری از این علوم برای فرد و جامعه سود خواهد داشت یا ضرر؟ (صفحات ۲۷ و ۲۸)
۲۵. ۲ اگر استاد رسالت خود را رسالت الهی، نبوی و علوی بداند و اتصال خود را با خدا و اولیای خدا مستحکم کند، واجد نفس مسیحایی می‌شود. (صفحه ۲۸)
۲۶. ۳ خداوند آنجا که سخن از آفرینش انسان است، خود را «کریم» معرفی می‌کند، ولی آنجا که سخن از علم و فرهنگ است، صفت «اکرم» را به کار می‌برد. (صفحه ۲۸)
۲۷. ۱ آنجا که سخن از علم و فرهنگ باشد، خداوند صفت «اکرم» را به کار می‌برد: «أَقْرَأُ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ» (صفحه ۲۸)
۲۸. ۱ این تعبیر بیانگر ارزش علم، معلم و تعلیم است و نشان می‌دهد که علم و فرهنگ بالاترین ارزش را دارد. (صفحه ۲۹)
۲۹. ۱ در عبارت شریفه «الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ» خداوند رحمن قرآن را تعلیم نموده، به این مفهوم که معلمی شغل خداست و خداوند این شغل را به وسیله جبرئیل انجام داده است، اشاره می‌شود. (صفحه ۱۶)
۳۰. ۲ در گام اول، نوع نگاه ما به شغل معلمی است که می‌تواند در تعلیم و تربیت و انجام این مسئولیت بزرگ اثرگذار باشد. زمین، مرکز آموزش و پرورش خداست. (صفحه ۱۶)

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱ کسی که قبل از اذان ظهر سفر نماید (صبح حرکت کرده است) و بعد از ظهر به وطن برسد، این مسافر نمی‌تواند در آن روز، روزه بگیرد. گزینه ۲ این گزینه نیز مانند گزینه اول است، زیرا قبل از اذان ظهر سفر کرده، همچنین مشخص نیست که رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ بوده یا خیر. گزینه ۳ در این گزینه نیز چون مشخص نیست رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ بوده یا خیر، در نتیجه نادرست است.

۷۴۴. کسی که برای انجام کار حرام سفر کند مثلاً اگر به قصد ستم به مظلوم یا همکاری با یک ظالم در ظلم او سفر کند، باید روزهاش را بگیرد و نمازش را کامل بخواند. توجه کنید کمک به طاغوت از مصادیق کار حرام است. **۷۴۵.** از آنجا که این شخص پیش از ظهر به وطن رسیده، روزهاش صحیح است به شرط اینکه پس از اذان صبح کاری را که مبطل روزه باشد، انجام نداده باشد. دقت کنید در گزینه ۱ «چون قید» در حین سفر آمده اشتباه است، چون حین سفر هم شامل قبل از اذان صبح می‌شود و هم بعد از اذان صبح. بنابراین اگر قبل از اذان صبح عملی که روزه را باطل می‌کند، انجام داده باشد مشکلی نیست، ولی اگر پس از اذان صبح مبطلات روزه را انجام ندهد، باید روزهاش را بگیرد. **۷۴۶.** توجه کنید که این سؤال در کتاب درسی با بیان حکم کلی آمده است. کسی که با خوردن آب روزهاش را عمداً باطل کند، مشمول این حکم می‌شود: «اگر کسی روزه ماه رمضان را عمداً باطل کند، باید هم قضای آن را به‌جا آورد و هم کفاره بدهد: یعنی برای هر روز، دو ماه روزه بگیرد یا به شصت فقیر طعام دهد.» در این حالت، در انتخاب کفاره مخیر است.

اما کسی که با خوردن خاک روزهاش را عمداً باطل کند، مشمول این حکم می‌شود: «اگر کسی به چیز حرامی روزه خود را باطل کند، کفاره جمع بر او واجب می‌شود.» باید دقت کنید که خوردن خاک حرام است. با توجه به این دو حکم کلی، گزینه ۳ صحیح است.

۷۴۷. اگر قرار باشد روزه کسی که قصد دارد به سفری برود و ۱۰ روز یا بیشتر در آنجا بماند صحیح باشد، باید یا اذان ظهر را در وطن باشد و یا در مقصدی که قرار است به آنجا برود.

چنین شخصی باید تا حد ترخص روزهاش را نگه دارد و وقتی به ۴ فرسخ شرعی رسید می‌تواند روزه خود را افطار کند.

۷۴۸. چون فرد مسافر می‌خواهد ده روز بماند، باید نمازهای پس از آن را کامل بخواند و با توجه به اینکه بعد از ظهر رسیده، آن روز را نمی‌تواند روزه بگیرد.

نکته: فرض کنید قرار است از تهران که وطن شماست به سمت شهر اراک بروید و بیش از ۱۰ روز آنجا بمانید. در این شرایط هم در تهران روزه شما درست است و هم در شهر اراک: اما سؤال اینجاست که تکلیف روز رفت و روز برگشت چی میشه؟ در روز رفت و برگشت ملاک صحت روزه شما اینه که اذان ظهر رو یا در وطن باشید یا جایی که ۱۰ روز یا بیشتر در آن مستقر بودید. پس روز رفت و برگشت، موقع اذان ظهر باید یا توی تهران باشید یا اراک.

۷۴۹. اگر قرار باشد روزه کسی که قصد دارد به سفری برود و ۱۰ روز یا بیشتر در آنجا بماند، صحیح باشد، اذان ظهر را یا باید در وطن باشد یا در مقصدی که قرار است به آنجا برود. پس این شخص اگر قبل از ظهر، روزهاش را باطل نکرده باشد موظف است روزه آن روز را بگیرد، چراکه ظهر را در مقصد بوده است. در مورد نماز نیز، اگر می‌خواهد ده روز در آنجا بماند، باید نمازهای پس از آن را کامل بخواند.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۲ کسی که رفت او کمتر از ۴ فرسخ و برگشتش کمتر از ۸ فرسخ نباشد، به عبارتی باید رفت او ۴ فرسخ باشد؛ ولی چون در این گزینه برگشتش کمتر از ۸ فرسخ نیست، بنابراین رفت و برگشت او بیشتر از ۸ فرسخ می‌شود و مسافر بوده و نمازش شکسته است. گزینه ۳ کسی که رفت و برگشت او ۸ فرسخ باشد و رفت او بیش از نیمی از آن، یعنی بیش از ۴ فرسخ است، مسافر محسوب می‌شود و نمازش شکسته است. گزینه ۴ شخصی که هر کدام از مسافت‌های رفت و برگشت او کمتر از ۴ فرسخ نباشد، یعنی مسافت رفت او بیشتر از ۴ فرسخ بوده و مجموعه رفت و برگشت او بیش از ۸ فرسخ است؛ بنابراین مسافر محسوب شده و نمازش شکسته است.

۷۳۵. از آنجایی که این کار از روی عمد انجام شده است، هم قضای روزه و هم کفاره بر او واجب می‌شود.

دقت کنید: چون با حرام روزه را باطل نکرده است، کفاره جمع لازم نیست.

۷۳۶. اگر کسی در ماه رمضان عمداً روزه نگیرد، باید هم قضای آن را به‌جا آورد و هم کفاره بدهد: یعنی برای هر یک روز، دو ماه روزه بگیرد (که یک ماه آن باید پشت سر هم باشد) یا به شصت فقیر طعام بدهد (به هر فقیر یک مد) و این کار باید تا قبل از رمضان آینده انجام شود.

۷۳۷. کسی که در ماه رمضان عمداً روزه نگیرد وظیفه دارد قضای آن را به‌جا بیاورد و کفاره هم بر گردن او خواهد بود.

کفاره جمع برای کسی است که روزه باشد و با چیز حرامی آن را باطل کند. **۷۳۸.** از آنجا که طول مسیر رفت به شهر «الف» بیش از ۴ فرسخ و مدت اقامت او در آن شهر کمتر از ۱۰ روز است پس مسافر محسوب شده و نمازش شکسته است و نمی‌تواند روزه بگیرد؛ اما در مورد شهر «ب» با وجود طول مسیر بیش از ۸ فرسخ رفت، به دلیل اقامت بیش از ۱۰ روز (دو هفته معادل ۱۴ روز) دیگر مسافر محسوب نشده و آنجا در حکم وطن اوست، پس هم نمازش کامل است و هم می‌تواند روزه بگیرد.

۷۳۹. کسی که پیش از ظهر سفر می‌کند چون زمان اذان ظهر در وطن خود حضور ندارد، روزهاش صحیح نیست؛ پس باید تا حد ترخص روزه خود را نگه دارد و بعد از آن افطار کند؛ اما کسی که بعد از ظهر سفر می‌کند، چون اذان ظهر را در وطن خود بوده است، موظف است روزه خویش را کامل کند.

۷۴۰. اگر کسی به علت عذری مانند بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذر او برطرف شود و ماه رمضان آینده عمداً قضای روزه را نگیرد، باید هم روزه را قضا کند و هم برای هر روز یک مد (تقریباً ۷۵ گرم) گندم و جو و مانند آن‌ها به فقیر بدهد.

۷۴۱. وعده الهی که در آیه «وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ» آمده است، همان دوری از گناهان است.

با تکرار درست آنچه در نماز می‌گوییم و انجام می‌دهیم، به تدریج چنان تسلطی بر خود می‌یابیم که می‌توانیم در برابر منکرات بایستیم و از انجامشان خودداری کنیم. اگر تلاش کنیم روز به روز نماز را با کیفیت بهتر و رعایت آداب آن انجام دهیم، به‌زودی تأثیر آن که دوری از گناه است خواهیم دید که این موضوع از عبارت قرآنی «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى» قابل فهم است.

توجه: اقامه نماز با خواندن آن فرق دارد. اقامه به معنای انجام درست و صحیح نماز و رعایت آداب آن است.

۷۴۲. تأثیر نماز به تداوم و میزان دقت و توجه ما بستگی دارد.

۷۴۳. اگر شخص مسافر، قبل از ظهر در وطن باشد و بعد از ظهر به سفر برود، می‌تواند روزهاش را ادامه دهد. برای اینکه نمازش هم کامل باشد، باید قبل از مغرب بازگردد.